

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2007

Lomská Blanka

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

Komunitní plánování sociálních služeb ve vybraném městě

Autor: Lomská Blanka

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslava Sedláková, Ph.D.

Studijní program: Sociální pedagogika, Základy veřejné správy

Datum odevzdání : 27.04.2007

Zadání bakalářské práce

Název práce: Komunitní plánování v sociálních službách

Zadání práce: Práce zhodnotí proces zavádění komunitního plánování do sociálních služeb ve vybraném městě. Praktická část bude zaměřena na hodnocení organizační a časové náročnosti procesu včetně návrhů případných změn ke zlepšení.

Jméno studenta: Blanka Lomská

Studijní obor: Sociální pedagogika

Specializace: Základy veřejné správy

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslava Sedláková, Ph.D.

Katedra: Managementu veřejného sektoru FM VŠE

Termín zadání: 31. března 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
» **Komunitní plánování sociálních služeb ve vybraném městě** «
jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v přiloženém seznamu literatury.

České Budějovice, duben 2007

podpis studenta

Anotace

Komunitní plánování sociálních služeb

ve vybraném městě

Cílem práce je seznámit s procesem komunitního plánování sociálních služeb. Analyzovat konkrétní průběh komunitního plánování sociálních služeb v Týně nad Vltavou a Vltavotýnsku. Zhodnotit průběh a výsledky tohoto procesu ve vybrané lokalitě. Charakterizovat silné a slabé stránky procesu komunitního plánování sociálních služeb ve vybrané lokalitě a zhodnotit náročnost tohoto procesu.

duben 2007

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci
bych chtěla poděkovat

Mgr. Jaroslavě Sedlákové, Ph.D.

Obsah

OBSAH	1
ÚVOD.....	2
1 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	4
1.1 HLAVNÍ AKTÉŘI A ZÁSADY KPSS	5
1.2 HLAVNÍ PRINCIPY KPSS	7
1.3 PŘÍNOSY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	8
1.4 POČÁTKY KOMUNITNÍ PRÁCE	9
2 SOCIÁLNÍ POLITIKA EU A ČR VE VZTAHU KE KPSS	11
2.1 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ VE VZTAHU K EU	11
2.2 NÁRODNÍ PLÁN SOCIÁLNÍ POLITIKY ČR VE VZTAHU K EU	12
2.3 ZÁKON O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH VE VZTAHU KE KPSS	13
2.4 MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ KPSS	14
3 PROCES KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	15
3.1 PŘÍPRAVNÁ FÁZE	16
3.2 VYTVOŘENÍ TRIÁDY A ROZŠÍŘENÍ ŘÍDÍCÍ SKUPINY	17
3.3 ZAPOJOVÁNÍ VEŘEJNOSTI DO PROCESU KPSS	18
3.3.1 <i>Metody zapojování veřejnosti a základní pravidla.....</i>	<i>19</i>
3.4 POPIS AKTUÁLNÍ SOCIÁLNÍ SITUACE	21
3.5 FÁZE PLÁNOVÁNÍ	23
3.6 REALIZACE PLÁNU A JEJÍ MONITORING	24
4 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ V REGIONU VLTAVOTÝNSKO.....	27
4.1 CHARAKTERISTIKA TÝNA NAD VLTAVOU A REGIONU VLTAVOTÝNSKO	27
4.1.1 <i>Obyvatelstvo.....</i>	<i>28</i>
4.2 ZAČÁTKY KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ V TÝNĚ NAD VLTAVOU	29
4.3 POKRAČOVÁNÍ V KPSS V ROCE 2004 A 2005	31
4.4 POKRAČOVÁNÍ KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ NA VLTAVOTÝNSKU V ROCE 2006.....	33
4.4.1 <i>Popis činnosti účastníků projektu od července 2006 –do prosince 2006.....</i>	<i>34</i>
4.4.2 <i>Analýza ankety – Připomínky k rozvoji sociálních služeb.....</i>	<i>36</i>
4.4.3 <i>Průzkum potřeb mezi seniory – uživateli služeb Vltavotýnska</i>	<i>41</i>
4.5 SWOT ANALÝZA PROCESU KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ NA VLTAVOTÝNSKU	46
4.5.1 <i>Silné stránky KPSS na Vltavotýnsku</i>	<i>47</i>
4.5.2 <i>Slabé stránky KPSS na Vltavotýnsku</i>	<i>48</i>
4.5.3 <i>Příležitosti vnějšího prostředí</i>	<i>49</i>
4.5.4 <i>Hrozby vnějšího prostředí.....</i>	<i>50</i>
4.5.5 <i>Doporučení ze SWOT analýzy.....</i>	<i>50</i>
ZÁVĚR	53
POUŽITÁ LITERATURA.....	56
PŘÍLOHY	58

Úvod

Tématem této bakalářské práce je komunitní plánování sociálních služeb. Zvolila jsem si jej s ohledem na aktuálnost této problematiky. Sociální služby musí být součástí politiky každého státu a je pouze na něm samotném, jak se k problému sociálních služeb postaví. Česká republika se jako člen Evropské unie zapojila do Evropského sociálního programu, jehož klíčovými požadavky jsou dostupnost, kvalita a ochrana uživatele v sociálních službách. V rámci tohoto programu vytvořila Česká republika „Národní akční plán sociálního zabezpečení“, jehož součástí je hodnocení sociální situace v ČR a prezentace celkového strategického přístupu. Právě jednou z metod, jak hodnotit a strategicky plánovat sociální služby, je metoda „Komunitního plánování sociálních služeb“ (dále jen KPSS). KPSS je metodou, která se snaží co nejefektivněji zpracovat požadavky a potřeby občanů na úrovni jejich obce, kraje, ale i celého státu. Je to proces, který otevřeně zjišťuje potřeby, zdroje a hledá nejlepší řešení v oblasti sociálních služeb. Cílem toho procesu není jen „hledání“ nedostatků v sociálních službách, ale právě začleňování veřejnosti do procesu KPSS, čímž se posiluje sociální soudržnost komunity a předchází sociálnímu vyloučení jednotlivců a skupin v komunitě.

Cílem mé práce je seznámit podrobněji čtenáře s touto metodou, popsat průběh komunitního plánování sociálních služeb ve vybraném městě a analyzovat konkrétní průběh komunitního plánování sociálních služeb v Týně nad Vltavou a Vltavotýnsku. V praktické části zanalyzuji dosavadní výsledky komunitního plánování na Vltavotýnsku a identifikuji silné a slabé stránky procesu KPSS ve vybraném mikroregionu. V závěru práce zhodnotím tento proces a navrhnou možnosti jak nedostatky tohoto procesu řešit.

Abych mohla splnit zadání bakalářské práce a popsat silné a slabé stránky procesu, zapojila jsem se jako účastník přímo do procesu KPSS na Vltavotýnsku. Postupně jsem se účastnila schůzek, zapisovala si poznatky a pomáhala se shromažďováním dat od uživatelů, poskytovatelů a obyvatelů Vltavotýnska. Zapojila jsem se do procesu KPSS od června 2006 až do prosince 2006 a během shromažďování těchto dat jsem si zajišťovala literaturu k tématu a postupně jsem zpracovala obecnou část, z které vyplývá, co je to KPSS, na jakých principech je stavěno a co je cílem této metody, jak postupovat při zavádění KPSS ve městě nebo regionu a čeho je třeba se

vyvarovat. Čtenář této bakalářské práce by zde měl najít důvody proč ve městě zavádět KPSS, kde hledat útočiště, jaké možnosti jsou při finančním zajištění procesu a na co se klade důraz při zavádění metody KPSS.

Praktická část seznámí čtenáře s konkrétním zaváděním KPSS do praxe. Upozorní čtenáře, s čím se potýkalo město Týn nad Vltavou v průběhu KPSS a na které oblasti v tomto procesu klást důraz, na které důležité kroky by realizátoři KPSS neměli zapomenout. Součástí praktické části je SWOT analýza procesu KPSS na Vltavotýnsku, která shrnuje dosažené poznatky z praktické části a dává možnost se zamyslet nad zdokonalením metody KPSS v praxi.

1 Komunitní plánování sociálních služeb

Komunita je lidské společenství, v kterém si člověk uvědomuje pocit sounáležitosti, vazbu na druhé. Komunity vznikají nejen přirozeně v rodinách, ale i uměle za účelem partnerství, společného zájmu, postupu nebo cíle. Takové partnerství nazýváme komunitní spolupráce. Komunitní spolupráce mohou být na úrovni určitého problému, ale i na úrovni obce, regionu, kraje. Záleží na velikosti komunity a jejího cíle. Spolupráce na úrovni regionu spočívá hlavně v zapojování veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů. Postupně vznikají metody jak s veřejností pracovat mnohem aktivněji a získávat od lidí jejich zkušenosti, nápady, motivace, spolupráci a spoluodpovědnost. Ředitel Nadace Partnerství p. Kundera tvrdí: „*Včasná investice do komunity se vyplatí z politického i ekonomického hlediska, neboť lidský potenciál obce je důležitější než jakákoliv infrastruktura*“¹.

Můžeme najít různé definice pojmu komunita, ale většina z nich zdůrazňuje schopnost ji vytvořit, vést dialog a vyvíjet se. „*Komunita je jakékoli vnímání společného dobra, které může být mezi občany vytvořeno. Komunita je podle této definice něco, čeho se dá dosáhnout úsilím občanů, ne něco daného např. geografickými podmínkami. Komunita není statická, mění se výsledkem zkušeností nebo cíleným úsilím.*“²

Jedním z hlavních článků komunitní spolupráce je strategické plánování. Je to proces, který vede k analyzování situace a k naplánování kroků vedoucích k realizaci určitých cílů. Smyslem je především umožnit lidem se zamyslet, v jaké se nacházejí situaci, čeho chtějí dosáhnout, čeho jsou schopni, co potřebují a co mohou nabídnout. „*Účelem není mít plán, účelem je vědět, co chci udělat, proč to chci udělat a potom to také udělat.*“³

Komunitní plánování je určitá metoda, podle které se zpracovávají materiály pro různé oblasti veřejného života na úrovni obcí a krajů. Klade důraz na zapojování všech občanů a organizací, kterých se zpracovaná oblast týká a na aktivní spolupráci a dosažení výsledku.

¹ CLARK, S.; *Tvorba vize komunity*, 2004. 5s.

² Dostupné z: < <http://dchbrno.caritas.cz/files/skripta/socialniminimum.doc> >

³ KAŽMIERSKI, T., PELC, P., *Projektové a strategické plánování pro neziskové organizace*. 2003. 31s.

Jednou z oblastí veřejného života jsou sociální služby. **Komunitní plánování sociálních služeb** je metodou, která se snaží co nejefektivněji zpracovat požadavky a potřeby občanů na úrovni jejich obce, kraje, ale i celého státu. Je to proces, který otevřeně zjišťuje potřeby, zdroje a hledá nejlepší řešení v oblasti sociálních služeb. *„Cílem komunitního plánování sociálních služeb je posilovat sociální soudržnost komunity, podporovat sociální začleňování a předcházet sociálnímu vyloučení jednotlivců i skupin.“*⁴

1.1 Hlavní aktéři a zásady KPSS

Hlavními aktéry komunitního plánování sociálních služeb jsou uživatelé sociálních služeb. Uživatel je v procesu plánování sociálních služeb nepostradatelný, je to člověk v nepříznivé situaci, kterému jsou služby určeny.

*„Sociální služba je činnost nebo soubor činností, jimiž se zajišťuje pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci. Rozsah a forma pomoci musí zachovávat lidskou důstojnost, musí působit na osoby aktivně a motivovat je k činnostem, které neprodlužují nebo nezhoršují jejich nepříznivou sociální situaci, a musí zabraňovat jejich sociálnímu vyloučení.“*⁵

Zapojováním **uživatelů** do KPSS se skýtá možnost jak zjistit trhliny v nabídce poskytovaných služeb a objevit nové zdroje pro uspokojování potřeb. *„Právě oni mohou vyjádřit svůj názor, zviditelnit své zájmy, přímo se vyslovit k tomu, co vnímají jako nejlepší a nejpotřebnější a spolupodílet se tak na utváření podoby sociálních služeb.“*⁶

Jedním z dalších účastníků jsou **poskytovatelé**, kteří vědí, jaké jsou požadavky, možnosti, znají i předpokládané služby do budoucna. Poskytovatelé jsou fyzické osoby a organizace, které služby poskytují a nabízejí.

Třetí stranou účastníků v komunitním plánování jsou **zadavatelé**. Měli by to být kraje nebo obce. Zadavatelé zajišťují na svém území sociální služby, a proto jsou to oni, kteří by měli zajistit realizaci výsledného produktu komunitního plánování.

⁴ Dostupné z: < <http://www.mpsv.cz/cs/847> >

⁵ Zákon o sociálních službách č.108/2006 Sb., § 3

⁶ VASKOVÁ,V.et al., *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 2004. 7s.

Je velmi důležité, aby obec usnesením zastupitelstva deklarovala své odhodlání rozvíjet sociální služby ve svém regionu.

Zapojí-li se uživatelé a poskytovatelé do komunitního plánování, získají tím možnost zapojit se do utváření celého systému sociálních služeb, dostanou příležitost prosazovat vlastní zájmy a cíle, navázat nové spolupráce. Zvýší se jim informovanost o aktivitách, potřebách a trendech v oblasti sociálních služeb.

Jedním z aktérů KPSS je sama veřejnost. Pro úspěšnost celého procesu je důležité, aby byla veřejnost informována od samého začátku projektu a průběžně seznamována se záměry a výsledky komunitního plánu.

Proces KPSS má daná pravidla, která je nutné pro zachování jeho podstaty dodržovat. Na začátku se setkají zástupci tzv. triády, kterou tvoří uživatelé, zadavatelé a poskytovatelé. Tato triáda se společně dohodne na spolupráci a na cíli, o který jde všem třem stranám společně. Tato dohoda by pro každého z nich měla být závazná. Předem jsou stanoveny základní principy KPSS, které by měli mít účastníci projektu stále na vědomí a jich se držet.

Důležité je také si uvědomit, že hlavními aktéry jsou uživatelé, a proto je třeba zapojit tuto skupinu co nejaktivněji jako rovnocenného partnera do všech úrovní komunitního plánování sociálních služeb.

Mluvit, to je základní pravidlo k dohodě. Realizátoři a účastníci komunitního plánování si musí uvědomit, že jde o demokratickou spolupráci, což znamená dát prostor všem a všechny poznatky brát jako stejně důležité. Jednání jsou otevřená všem, každý má právo se vyjádřit, bez ohledu na funkci a postavení. Zde je velmi nutné si uvědomit, že každý účastník by měl být rovnocenným partnerem, nikdo nemůže být diskriminován a každý hlas by měl mít stejnou váhu.

„Kvalita procesu komunitního plánování je velmi důležitá. Čím více bude kvalitní průběh procesu, tím větší bude kvalita samotného komunitního plánu. Klade se zde důraz na profesionální řízení komunitního plánování.“⁷

⁷ MATOUŠEK, O. a kol., *Metody a řízení sociální práce*. 2003. 258s.

1.2 Hlavní principy KPSS

Proces komunitního plánování vychází vždy ze zdrojů, které jsou k dispozici v daném místě, z čehož vyplývá, že je jeho podoba vždy odlišná. Jsou zde však jisté zásady a principy, které tvoří základ a které by se při procesu komunitního plánování měly respektovat.

Partnerství mezi všemi účastníky - potřeby a cíle mezi účastníky mají vždy stejnou váhu. Prvním krokem ve společné práci je hledat takové partnery, kterých se problém týká. Tak dostaneme co nejvíce účastníků, kteří mají společný cíl. Do této skupiny patří partneři, kteří zdánlivě nemají co říci, ale zapojit se pro ně znamená určitý zisk a pro realizátory projektu potřebné zdroje. Všem stranám by měl být dán stejný prostor. *„Partnerství, které respektuje reálné potenciály jednotlivců i organizací a míru zapojení podle možností, je udržitelné“*⁸

Zapojování místního společenství - velký význam v zapojování lidí, kteří v obci žijí, má komunikace. Abychom mohli veřejnost zapojit, musíme umět přesně definovat obsah sdělení. Je důležité komunikovat nejdříve uvnitř týmu, ujasnit si co chceme, co je náš cíl a vědět, že si rozumíme. Jen tak budeme schopni veřejnost informovat správně. Musíme získat její důvěru, aby byla ochotna s námi komunikovat, sdělit nám svůj názor a své podněty. Ve snaze veřejnost aktivně zapojit, je nutné hledat různé metody a formy oslovení, aby nabídka ke spolupráci byla srozumitelná. Nikdo by neměl být vyloučen a diskriminován.

Kladení důrazu na průběh zpracování komunitního plánování - během procesu je třeba klást důraz na komunikaci, vyhledávání různých lidí, snažit se o diskusi. Je třeba určit prioritu a domluvit se na dostupnosti cíle. Vždy je potřeb více, než kolik je k dispozici zdrojů. Je zde ale určitá záruka nepřetržitého trvání, která umožňuje věnovat se dalším problémům „v druhém kole“.

Kompromis přání a možností - komunitní plánování je založeno právě na kompromisním řešení mezi tím, co chceme, a tím, co máme k dispozici. Musíme si uvědomit, že ne všechna přání mají reálné možnosti. Je třeba najít řešení, které je nejen naším přáním, ale obsahuje i možnost jeho praktické realizace.

Hlavní principy jsou velmi důležité pro kvalitu komunitního plánování. Zdůrazňuji to zde proto, že při pokusech o uskutečňování komunitních projektů

⁸ VASKOVÁ, V. et al., *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 2004.12s.

narážejí iniciátoři a realizátoři na určité bariéry, které jsou zakotvené v naší společnosti a velmi těžko se odbourávají. Tyto bariéry popsal Milan Kinkor:

„Malá připravenost lidí pospolu řešit společné problémy – v důsledku silné tendence ve společnosti k uzavření se do „individuálního konzumu“, ale i v důsledku čtyřiceti let manipulace s občanem a zneužívání jeho přirozené potřeby podílet se na životě své komunity, převládající očekávání obyvatel komunity, že k řešení problémů na místní úrovni jsou určeni jiní lidé než oni. Nastavení úřadů spíše na „řízení lidí“ než na podporu participace při řešení problémů (představa, že pasivní občan, je dobrý občan).“⁹

1.3 Přínosy komunitního plánování sociálních služeb

Proces KPSS se snaží zohlednit jedinečnost každé obce, města, regionu nebo kraje. Aby mohlo KPSS zjistit podmínky, které jednotlivé regiony mají, zpracovávají sociodemografickou analýzu, analýzu finančních zdrojů, potřeb uživatelů. Pro vyšší efektivnost zapojují co nejvíce místních lidí a organizací. „ Tento systém zaručuje, že rozvoj sociálních služeb je řízen nejen potřebami a přáním uživatelů nebo poskytovatelů, ale také možnostmi obce a poskytovatelů financovat systém sociálních služeb.

V důsledku zpracovaných analýz, které jsou dělané v místě a nejen s odborníky, ale se samotnými uživateli a poskytovateli, dává metoda KPSS možnost šetrně nakládat s finančními zdroji, tzn. čerpat finanční prostředky na sociální služby, které jsou v regionu potřebné. Právě zapojování poskytovatelů, zadavatelů, uživatelů a celé velké veřejnosti v místě má velký význam pro efektivní financování. Investice jsou více čitelné a lidé mohou poskytovat finanční zdroje na konkrétnější projekty.

Dalším přínosem komunitního plánování sociálních služeb je určitá pružnost. Vzhledem k tomu, že procesy KPSS se stále aktualizují, je možné zjistit mnohem dříve změny určitých služeb, potřeb.

Přínosem každé komunitní práce jako takové je snaha vyvolat zájem občanů a apelovat na občany , aby převzali odpovědnost „ *členů komunity za svou budoucnost*

⁹ MATOUŠEK, O. a kol., *Metody a řízení sociální práce* . 2003. 258s.

a snahu vzbudit zájem o komunitu, nebo o diskusi o hodnotách, kterými by se měly řídit vztahy v budoucnu atd.“¹⁰

Komunita, která začne pracovat sama na sobě a společně se řídí přesvědčením, že není možné se spoléhat jen na stát, ale vezme věci do svých rukou, je pro naši společnost velmi přínosná. Jsou regiony, kde se opravdu daří podchytit a rozvíjet zájem lidí o takovou formu spolupráce. Příkladem toho je i skutečnost, že komunitní plány vytvářejí obce a města, ačkoli tuto povinnost ze zákona mají pouze kraje. Je několik desítek měst, které vidí další možnosti pro své město či region a ochotně se do projektu KPSS pouštějí a některé vytvářejí v řadě již třetí plán KPSS, jako je např. město Týn nad Vltavou, na kterém v této práci chci ukázat možnosti plánování KPSS.

1.4 Počátky komunitní práce

Průkopníkem myšlenek a zakladatelem komunitní práce byl v Anglii S. A. Barnett, který od roku 1873 se svou ženou snažil o organizování činnosti farníků. První organizaci, která se dala považovat za organizaci, jež se věnuje komunitní práci, je možné označit New York Association for Improving the Condition of the Poor. Koncem 19. století postupně vznikají, jak v Evropě, tak v USA komunitní centra. Komunitní práce se postupně dostává jako obor na vysoké školy a v 70. letech dvacátého století se stává komunitní práce prostředkem k řešení sociálních problémů. „Komunitní pracovníci se stávají zaměstnanci jak veřejné správy, tak i neziskových organizací různého typu.“¹⁰

Postupy formou komunitní práce jsou v zahraničí již prověřeny dlouholetou praxí. Organizace, které se věnují komunitní práci, se snaží čerpat právě z jejich přínosů. Hlavně možnost použít ji kdekoli, dostupnost pro každou organizaci, která se pro ni rozhodne, snadnější překonávání překážek jsou její hlavní přednosti. Komunitní práce, která se dá přiblížit naší ČR, je v Evropě např. ve Velké Británii a Nizozemsku. Pravda je taková, že my se s touto metodou učíme teprve pracovat, na rozdíl od našich zahraničních kolegů, kteří mají s komunitní prací velmi dobré zkušenosti. Je nutno říci, že jejich i finanční zdroje jsou vyšší, než jaké má k dispozici ČR. Česká republika se

¹⁰ MATOUŠEK, O. a kol., *Metody a řízení sociální práce*. 2003. 256 – 261s.

spíše orientovala trendem humanizace a přeměny zdravotních a sociálních ústavů na menší ústavy a zařízení rodinného typu jako např. v Nizozemí.

Komunitní plánování je metoda, která se sice postupně v Evropě rozšiřuje, ale je typičtější pro USA. V USA „*Generátorem nových myšlenek a trendů v komunitním rozvoji jsou finančně nejsilnější subjekty - komunitní nadace (mají poměrně velkou moc v rámci komunity, mají také dostatek kvalitních informací). Rozšířeno je také komunitní organizování zaměřené především na dialog občanů s místní správou a s podnikateli, který by měl předcházet významným investicím.*“¹¹ Právě na této bázi je vytvořena metoda Komunitní plánování sociálních služeb.

¹¹ MATOUŠEK, O. a kol., *Metody a řízení sociální práce* . 2003. 256 – 261s.

2 Sociální politika EU a ČR ve vztahu ke KPSS

2.1 Komunitní plánování ve vztahu k EU

V současné době sociální politiku EU řídí Lisabonská strategie. V roce 2000 v Lisabonu Evropská rada zahájila proces, „jehož cílem je do roku 2010 přeměnit EU v nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku, schopnou udržitelného růstu s více a lepšími pracovními místy a s více posílenou sociální soudržností. Tento cíl má být dosažen zejména prostřednictvím rozvoje znalostní společnosti, podpory výzkumu a vývoje, odstraňováním překážek na vnitřním trhu a zlepšováním podnikatelského prostředí, modernizací sociálního modelu, podporou zaměstnanosti a udržitelného zdroje.“¹²

V roce 2000 byl v Nice přijat Evropský sociální program. V oblasti boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení byly v Nice odsouhlaseny hlavní cíle tohoto programu, které by měly usnadnit lidem z ohrožených skupin proniknout na trh práce a ukázat směr, jakým mohou získat informace o právech a službách. Snažit se předejít riziku sociálního vyloučení, pomáhat nejvíce postiženým skupinám a snažit se zapojit všechny důležité účastníky.

Sociální služby jsou nezbytným nástrojem, který umožňuje dosahovat těchto cílů na místní úrovni a tím je prakticky uvádět v život. Kromě toho Evropská unie hovoří o službách v obecném zájmu, mezi něž patří i sociální služby. Klade důraz na regulaci těchto služeb klíčovými požadavky:

- a. **Kvalita** - souhrn vlastností a charakteristik služeb, které souvisejí s jejich schopností uspokojit známé či předpokládané uživatele.
- b. **Dostupnost** – fyzická, ekonomická, sociální, informační, psychologická.
- c. **Ochrana uživatele** – bezpečnost, transparentnost, aktivní účast uživatelů při plánování i poskytování služby.

Komunitní plánování sociálních služeb, zejména ve spojení se zaváděním standardů kvality, vede k naplnění těchto požadavků.

¹² Dostupné z: < <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=118>>

2.2 Národní plán sociální politiky ČR ve vztahu k EU

Pro sociální oblast, tedy vývoj sociálních služeb, je nutné, aby byla dobře nastavena sociální politika státu. Podle Krebse je v České republice sociální politika v širším slova smyslu vnímána jako určitá aktivita vážící se bezprostředně k životním podmínkám lidí, což je významné pro dlouhodobé koncepce, které souvisejí s určitou vizí státu jakou sociální politiku zvolit. V užším slova smyslu je třeba především reagovat na sociální rizika a jejich sociální důsledky.¹³ Cílem české sociální politiky je dosáhnout cílů Evropského sociálního programu.

Pro dosažení cílů Evropského sociálního programu byly vytvořeny Národní akční plány sociálního zabezpečení (NAPSI). Od roku 2006 předkládají jednotlivé členské státy EU, tedy i ČR, jednu národní zprávu o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 – 2008. Tato zpráva se skládá ze čtyř částí:

- 1.část - Hodnocení sociální situace v ČR a prezentace celkového strategického přístupu.
- 2.část – Národní akční plán sociálního začleňování.
- 3.část – Národní strategická zpráva v oblasti důchodů.
- 4.část – Národní plán zdravotní a dlouhodobé péče.

Společně jsou nově zavedeny tzv. zastřešující cíle, které mají umožnit synergii mezi jednotlivými procesy a podpořit:

„Sociální soudržnost, rovnost mužů a žen a rovné příležitosti pro všechny prostřednictvím adekvátních, dostupných, finančně udržitelných, adaptabilních a účinných systémů sociální ochrany a politik sociálního začleňování. Efektivní a vzájemnou interakci mezi lisabonskými cíli sociální soudržnosti a vyšším ekonomickým růstem a více a lepšími pracovními místy a s evropskou strategií udržitelného rozvoje.“¹⁴

Podle tohoto plánu je nejohroženější skupina nezaměstnaných (36%), proto je klíčovým vodítkem prevence chudoby a sociálního vyloučení. Z pohledu strategie regionálního rozvoje je úsilí tohoto plánu zajistit co nejmenší rozdíly v dostupnosti

¹³ KREBS, V., *Sociální politika*. 2005.

¹⁴ Dostupné z:

<<http://www.czp.az4u.info/redakce/index.php?clanek=12910&lanG=cs&xuser=&slozka=7718&xsekce=12908>>.

sociálních služeb mezi regiony. Právě v tomto smyslu je důležité stavět tyto cíle na principech soudružnosti, konkurenceschopnosti, solidarity a ekonomického růstu.¹⁵

2.3 Zákon o sociálních službách ve vztahu ke KPSS

Velkou pomocí pro rozvíjení KPSS v České republice byl projekt Ministerstva práce a sociálních věcí. Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhlásilo v roce 2005 veřejnou zakázku na dvouletý celorepublikový projekt "Zajištění místní a typové dostupnosti sociálních služeb". Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského sociálního fondu a vládou České republiky. Hlavním cílem této zakázky je zajistit jednotný přístup k plánování sociálních služeb po celé naší republice a nejen k plánování, ale i vzdělávání metodiků, kteří by měli napomoci v jednotlivých regionech uskutečňovat tento projekt.

Postupně od roku 2005 se tento plán daří uskutečňovat, probíhají pravidelná školení metodiků po celé ČR. Proběhlo i celorepublikové setkání účastníků KPSS i zájemců o tento projekt, kde si mohli metodici vyměnit své dosavadní zkušenosti a dozvědět se nové informace, které by jim mohly být přínosem pro další práci v oblasti střednědobých plánů sociálních služeb v jejich regionech.

„MPSV podporuje proces komunitního plánování sociálních služeb především formou garance některých vzdělávacích programů pro představitele měst a obcí, které chtějí začít s plánováním sociálních služeb. Program je určen vždy pro trojici zástupců z řad uživatelů, poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb z každého města či regionu a probíhá několikrát ročně.“¹⁶

Podle zákona o sociálních službách jsou povinni vykonávat Státní správu v oblasti sociálních služeb nejen MPSV, ale i krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a úřady práce.

Krajský úřad - má za úkol spolupracovat podle zákona o sociálních službách s poskytovateli sociálních služeb a s obcemi s rozšířenou působností, do nichž uživatel spadá. Krajský úřad *„koordinuje poskytování sociálních služeb osobám, jejichž práva*

¹⁵ PRŮŠA, L., *Stanovení indikátorů sociální problémovosti jednotlivých regionů v České republice*. 2006. 81s.

¹⁶ VASKOVÁ, V. et al., *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 2004. 55s.

a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, přitom spolupracuje s obecními úřady obcí s rozšířenou působností.“¹⁷

Obec – zajišťuje uživatelům dostupnost informací v oblasti sociálních služeb na území, které pod obec spadá, spolupracuje v této oblasti s ostatními obcemi, s krajem a s poskytovateli sociálních služeb. Zákon nepřikazuje, aby obce musely zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, ale říká, že *„obec může zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb na území obce a za účasti osob, kterým jsou poskytovány sociální služby.*“¹⁸

Kraj – zajišťuje stejně jako obce uživatelům na jeho území potřeby poskytování sociálních služeb, dostupnost informací a spolupracuje s obcemi i s dalšími kraji v oblasti zprostředkování sociálních služeb. Zákon o sociálních službách přímo ukládá krajům jako povinnost zpracovávat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb. *„Kraj zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, sociálních služeb a zástupců osob, kterým jsou sociální služby poskytovány, informuje ministerstvo o plnění plánů rozvoje sociálních služeb.*“¹⁸

Ministerstvo – je hlavní článek státní správy, který řídí a kontroluje státní správu v oblasti sociálních služeb a má za povinnost zpracovávat střednědobý plán na národní úrovni.

Jestliže ze zákona plyne zpracovávání střednědobých plánů na krajských a národních úrovních, je pro obce mnohem efektivnější zapojit se do těchto plánů tím, že předloží na úrovni svých regionů střednědobé plány, které umožní krajům a ministerstvu přihlédnout k jejich požadavkům.

2.4 Možnosti financování KPSS

Financování střednědobých plánů v sociálních službách je možné :

- **Z vlastních prostředků**

¹⁷ Zákon o sociálních službách č.108/2006 Sb., § 93

¹⁸ Zákon o sociálních službách č.108/2006 Sb., § 94 -95

- **Dotací od MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí)**
- **Prostřednictvím ESF (Evropské strukturální fondy)**

Dotace ze státního rozpočtu mohou být podle zákona udělovány nejen na poskytování sociálních služeb, ale i na výdaje související s poskytováním sociálních služeb, což Komunitní plán sociálních služeb splňuje. Zákon říká, že ... „*dotaci lze poskytnout na činnosti, které mají rozvojovou povahu, zejména vzdělávání pracovníků v sociálních službách, na podporu kvality sociálních služeb a na zpracování střednědobých plánů krajů a plánů obcí v oblasti sociálních služeb.*“²⁰

Obce s rozšířenou působností mohou žádat o dotace prostřednictvím krajů, kraje pak žádají o dotaci ministerstvo, které také dotaci uděluje.

Velké možnosti nám dává EU prostřednictvím ESF. Máme fondy, které spadají do oblasti komunitního plánování sociálních služeb:

- **Operační program – rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)**
- **Společný regionální operační program (SROP)**

OP RLZ – směřuje „*k podpoře komunitního plánování sociálních služeb jako systému zajištění dostupnosti sociálních služeb vedoucích k sociální integraci a zlepšení přístupu práce na trhu práce. Jedná se o aktivity systémového charakteru (zejména vytvoření metodik a školící sítě) a o vzdělávací programy(vzdělávání školitelů a osob podílejících se na komunitním plánování sociálních služeb).*“²¹

SROP – umožňuje financování zpracovávání komunitních plánů, jsou zde podporovány právě plány na regionálních úrovních, ... „*v nichž budou podporovány aktivity regionálního charakteru zaměřené na vytváření plánů rozvoje sociálních služeb a občanské společnosti na základě spolupráce a partnerství mezi zúčastněnými subjekty. Plány identifikují možnosti komunit a místních společenství pro podporu pracovních příležitostí i řešení existujících společenských negativních jevů.*“²¹

3 Proces komunitního plánování sociálních služeb

²⁰ Zákon o sociálních službách č.108/2006 Sb., § 97

²¹ Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/848>>

3.1 Přípravná fáze

V přípravné části si region musí získat zdroje, které mu pomohou plán uskutečnit. Nejvýznamnějším krokem v této fázi je získání lidských zdrojů a jejich vzdělávání v KPSS. Jeden z prvních kroků při zjišťování zdrojů pro další fáze projektu je aktualizovat mapování stávajících zdrojů. Jako jeden z nejdůležitějších kroků v přípravné fázi je důkladná inventura schopností jednotlivců, spolků a organizací, které se ve vašem městě nacházejí a které je možné oslovit. Hledají se zde všechny dostupné informace o poskytovatelích, uživatelích a zadavateli, abychom věděli, koho můžeme kontaktovat.

„Oslovujte je vždy prostřednictvím triády a v některých případech uvažte, nebude-li vhodné a přínosné osobní pozvání veřejně známou osobností, např. (starostou). Mluvte o tom, jaké má KPSS přínosy. Najděte si příklady dobré praxe z jiných míst a rozšiřujte je dále“¹⁹ Získat zdroje lze mluvením o projektu s blízkými a známými.

Jedním z dalších zdrojů v přípravné fázi je informační zdroj. Pomocí internetových stránek by měli realizátoři ve svém městě informovat občany o všech krocích a informacích, zveřejnit emailové adresy na které by potenciální účastníci mohli reagovat, dávat návrhy, zapojovat se do realizace projektu. Významným informační zdroj je regionální časopis, který umožňuje informovanost i u občanů, pro které nejsou internetové stránky dostupné.

„Finanční zdroje procesu KPSS hledá vždy zadavatel. Spolupráce s dalšími zástupci triády je však nezbytná.“¹⁹ Je třeba prověřit možnosti dotačních programů pro obce a regiony, ale i prostředky, které mohou získat samotné neziskové organizace. V rámci komunitního plánování je třeba prozkoumat možnosti financí z různých zdrojů. Např. Nadační fondy, Evropské strukturální fondy, ale neměla by se opomenout možnost místních finančních zdrojů. Soukromé firmy se již i v naší společnosti postupně dostávají do fáze, kdy se začínají společensky angažovat mnohem víc, než tím, že dodržují právní normy, ale vytvářejí určitou společenskou odpovědnost, snaží se chovat ke společnosti citlivěji a odpovědněji. Ukazuje se totiž stále zřetelněji, že společensky odpovědné chování firem, které představuje dlouhodobou investici firmy,

¹⁹ Dostupné z: < http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32>

má nejen přínos společenský, ale i přínos firmám samotným. Např. mohou z takové situace profitovat reklamou svého jména.²⁰

„Vytvořením rovnostranné triády poskytovatel – uživatel – zadavatel je pak úvodním krokem k celému procesu KPSS“²¹

3.2 Vytvoření triády a rozšíření řídicí skupiny

Pro účelnost celého procesu KPSS je třeba vytvořit organizační strukturu, jejímž základem je trojice zástupců jednotlivých stran trianglu: uživatele, poskytovatele a zadavatele. Je třeba si uvědomit, že i když se bude obec řídit základními pravidly KPSS, vždy vytvoří triádu lidí, kteří budou mít požadavky, přání a zkušenosti právě ze svých regionů. Klade se zde důraz na rovné příležitosti všech účastníků triády.

Cílem komunitního plánování je zajistit v obci takový způsob poskytování sociálních služeb, který je v této komunitě potřebný. Proto je tak důležité rovnocenné zapojení všech tří stran. Principem triády je hlavně partnerství a dialog. Jestliže jsme dokázali sestavit triádu, která je seznámena s projektem, máme základ organizační struktury.

„Na počátku KPSS stojíte před otázkou vyhledání vhodných partnerů.“²¹ Je nutné, aby si členové triády při hledání dalších účastníků řídicí skupiny uvědomili, že potřebují politickou podporu obce a přizvali do řídicí skupiny členy zastupitelstva, rady, úředníky, členy finanční komise, ti všichni by mohli mít velký vliv na realizaci projektu. Uvědomte si ovšem, že tito lidé jsou sice velmi důležití do řídicí skupiny, ale není třeba, aby se tato skupina plnila pouze politickými účastníky. Mohlo by to vést k určité nerovnováze při rozložení sil. Je možné získat lidi do rozšířené triády pomocí databáze poskytovatelů, informační kampaní a mapováním dalších zdrojů. *„Velikost rozšířené triády je na Vašem uvážení a možnostech, respektujte však princip triády. Obvykle se za rozšířenou triádu považuje 9 lidí.“²¹*

Nově vytvořená řídicí skupina by si měla zvolit někoho, kdo bude tuto řídicí skupinu koordinovat. *„Koordinace vyžaduje mít o naplánovaných úkolech a termínech*

²⁰ CLARK, S.; český editor Nawrath, M., *Tvorba vize komunity*, 2004. Kunz, V.; *Sociální potenciál regionu*,

²¹ Dostupné z: < http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32>

splnění, o souvislostech mezi nimi(co na čem závisí, co je potřeba udělat dříve a co později) o míře rozpracovanosti úkolů.“²¹

Úkolem řídicí skupiny by mělo být zmapování stávající situace, sestavení plánu prací řídicí skupiny a návržení organizační struktury. Zmapováním situace je myšleno zjistit si, zda je politická podpora pro KPSS v obci, zda a jaké má město zdroje na realizaci projektu a jaká je informovanost lidí žijících v obci o KPSS. Po zjištění těchto informací by si měla řídicí skupina připravit, jak dlouho bude proces plánování trvat, jaké má zdroje a jakými finančními prostředky bude disponovat, kdo bude přispívat na zpracování KPSS a jak podrobný projekt bude. Jedním z prvních úkolů řídicí skupiny je sestavit plán prací a časový harmonogram.

V přípravné fázi je třeba sepsat dokument, podle kterého se budete řídit a který budete respektovat. Tento dokument by měl být v elektronické podobě a nebo v písemné distribuci. Jeho obsahem jsou principy KPSS a určité hodnoty, které jako řídicí skupina od komunitního plánování ve své obci očekáváte. Tento dokument by měl popsat vaši organizační strukturu a důvody, proč jste ji určili právě takto. Každý projekt, který je brán vážně, by měl mít osoby odpovědné za projekt. Proto je nutné určit, kdo je za projekt odpovědný, do jaké míry a kdo má jaké kompetence. Tato dohoda by měla být také zapsána v základní listině. Listina obsahuje postup zpracovávání a schvalování jednacíh řádů řídicí skupiny a pracovních skupin, popis jednotlivých rozhodovacích procesů. Během procesu realizace projektu dochází ke změnám, které jsou v prvotní listině. Aby se dodržel správný postup, je třeba změnu opravit v základní listině.

3.3 Zapojování veřejnosti do procesu KPSS

Vzhledem k tomu, že podstatou komunitního plánování je právě zapojování veřejnosti, je potřeba zapojovat je v každé fázi procesu KPSS. V přípravné fázi může veřejnost ovlivnit směr projektu KPSS. Mnohé snahy o komunitní plánování dosáhnou pouze omezených výsledků, protože jsou k účasti přizvány pouze známé a viditelné osobnosti komunity. Právě že u stolu není velké spektrum místních občanů k řešení problémů, jedním z výsledků je, že nevyužíváme dostatečně ten lidský kapitál, který bychom mohli mít k dispozici. Alternativní přístup se snaží nejen učinit proces

plánování maximálně otevřený, ale také věnovat zvláštní pozornost zapojení lidí jako lidského kapitálu komunity. Kolem rozšířeného stolu komunitního plánování by tak měla sedět řada účastníků, kteří by normálně nebyli považováni za vůdčí osobnosti komunity. Tito účastníci by každý svým způsobem ke stolu přinášeli dovednost své skupiny a tím by zvyšovali schopnost komunity řešit problémy. Stůl, kde by vedle sebe zasedli majitelé firem, zástupci místních spolků, školy, knihovny, policie, kulturního střediska, parku a farnosti, ale i jen „obyčejní občané“ by reprezentoval velké množství místních zdrojů, které by mohly být využity k rozhýbání místních záležitostí a k řešení problémů vlastními silami.²²

Zapojení veřejnosti přinese celému projektu smysl. Obec získá informace, nápady, zdroje, na které se může přijít právě při zapojení nových účastníků a stálými diskusemi. Mezi občany se mohou najít odborníci, které byste sami nenašli. Tím, že dáte možnost veřejnosti zapojit se do projektu, dáváte tím větší naději projektu samotnému. Čím víc lidí se zapojí, tím bude menší odpor občanů proti projektu. *„Včasné a kvalitní zapojení veřejnosti do rozhodování v konečném důsledku zrychlí připravovaný proces a ušetří prostředky, které by obec musela vynaložit na požadované změny“*²³

Pro úspěch KPSS je potřeba nejen podpora zastupitelstva obce, ale i veřejnosti. Pro pozitivní smysl zapojování veřejnosti je nutné důkladně a správně vysvětlit cíl projektu. Zapojování veřejnosti musí být organizované a použité ve všech fázích procesu KPSS. V přípravné fázi si obec určí koordinátora. Jedním z jeho úkolů by mělo být dohlížet a zodpovídat na zapojování veřejnosti do KPSS.

Zapojením veřejnosti se nemyslí pouze sběr dat a zjištění určitého názoru obyvatel obce. Patří sem možnost veřejnosti přečíst si informace o projektu, aktivně veřejnost informovat, nechat občany aktivně se zapojit do samotného plánování sociálních služeb.

3.3.1 Metody zapojování veřejnosti a základní pravidla

²² CLARK, S.,, *Tvorba vize komunity*, 2004, 13s.

²³ Dostupné z: < http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32>

V přípravné fázi je dobré občany informovat o úmyslu realizátorů projektu a seznámit veřejnost se sociální problematikou a možnostmi sociálních služeb v jejich regionu. Metod, jak informovat veřejnost, máme celou řadu. Je třeba si uvědomit, jak informovat právě v našem regionu.

Informování veřejnosti

- Vytvoření pravidelné rubriky v regionálních novinách a sestavení internetových stránek, které budou pravidelně aktualizovány a budou srozumitelné nejširšímu počtu občanů.
- Oslovení odborníků, známých organizací a zastupitelů města dopisem.
- Vytvoření informačního centra v obci, kde budou k dispozici všechny materiály o KPSS
- Pořádání pravidelných veřejných schůzí
- Svolávání informačních schůzek ve všech dostupných organizacích, které se v obci nacházejí.

Zapojování veřejnosti

V zapojování veřejnosti do projektů v jejich obci se naše společenství ještě hodně učí. Je nutné i v této oblasti školit realizátory a účastníky projektu. Jsou zde uvedeny některé metody, které by měly být zařazeny do procesu vytváření projektu pro jeho konečný výsledek.

- **Dotazník/Anketa** – „by měly být sestaveny tak, aby byly co nejstručnější. Měly by začínat jednoduchými úvodními otázkami a pokračovat otázkami komplexnějšími. Na otázky by měl manažer projektu odpovědět nejprve sám nebo je vyzkoušet na svých známých, konzultovat by je měl rovněž se sociologem. Součástí ankety by měl být průvodní dopis, v němž je vysvětlen cíl průzkumu a uvedeno, kdo ho pořádá a jak využije jeho výsledky.“²⁴ Je dobré v úvodním dopise podepsat nejen realizátora, ale i osobu, která má v obci autoritu a je vážená. (např. starosta)
- **Strukturované rozhovory** – „Manažer projektu získává informace o problémech komunity z neformálních rozhovorů s místními obyvateli (většinou osmi až dvanácti). Mezi dotazovanými osobami by neměli chybět oficiální i neoficiální představitelé komunity a také ti, kteří v ní reprezentují široké spektrum názorových směrů. Ačkoliv jsou rozhovory neformální, manažer

²⁴ CHALOUPKOVÁ, H., *Moje obec, moje město – věc veřejná*. 2000. 11-14 s.

projektu se řídí souborem otázek, které předem zformuloval.²⁴ Tato metoda je vhodná v KPSS při získání informací uživatelů sociálních služeb. Naráží se tu na problém, že uživatelé sociálních služeb jsou zpravidla staří lidé, u kterých je těžké vzbudit důvěru a zainteresovat je. Vhodné je, aby s manažerem přišla i osoba, která je nejdříve seznámí a vytvoří atmosféru pro samotný rozhovor.

- **Mapování oblasti dětskýma očima** – je to metoda, která zaznamenává jak děti pohlíží na danou problematiku svýma očima. Např. se s dětmi hovoří o dané problematice a děti své nápady pak kreslí. Po nakreslení obrázků se realizátoři projektu s dětmi o jejich výtvorech povídají a zapisují si poznatky. Tato technika by neměla být opomenuta, neboť děti svýma očima vidí mnohem více než dospělí. Také získat aktivitu dětí je mnohem jednodušší, než u jejich rodičů. „*Následující setkání, na němž je komunita seznámena s mapami vytvořenými dětmi, přiláká rodiče a zaujme jejich pozornost.*“²⁵
- **Brainstorming** – metoda, která nabízí v každé fázi komunitního plánování tvůrčí interakci. „*Při brainstormingu se členům skupiny pokládají otevřené otázky. Potom začnou účastníci odpovídat a zapisovatel pečlivě zaznamenává všechny myšlenky. Facilitátor řídí skupinu, aby zjistil, že se tok myšlenek nezastaví.*“²⁶

3.4 Popis aktuální sociální situace

Jedním ze základních článků v počátku projektu komunitního plánu je popis aktuální situace. Pro realizátory KPSS to znamená vytvořit sociodemografickou analýzu a analýzu sociální situace v regionu.

Na počátku analýzy je třeba přesně vymezit území, na kterém se analýza bude provádět. Může to být např. město, část města, region, kraj.

Musíme si uvědomit, že je potřeba pracovat co nejefektivněji. Proto než začneme se sběrem dat, uvědomme si, kdo tato data pro nějaké účely může zpracovávat, jaké instituce se sběrem dat zabývají. Ušetří nám to hodně času.

²⁵ CHALOUPKOVÁ, H., *Moje obec, moje město – věc veřejná*. 2000. 13s.

²⁶ CLARK, S., český editor Nawrath M., *Tvorba vize komunity*. 2004, 97s.

Údaje, které bychom měli zjistit pro co nejkvalitnější a pro nás efektivní sociodemografickou analýzu, jsou:

- ❖ „demografie regionu (kraje, obce)
- ❖ *konkrétní obsah sociálních potřeb obyvatelstva*
- ❖ *struktura těchto potřeb*
- ❖ *prostorové (zeměpisné) založení těchto potřeb*
- ❖ *preferenze obyvatelstva při jejich uspokojování*
- ❖ *očekávání dotčené populace, vůči které má subjekt správy sociální povinnosti*“²⁷

Tyto údaje podle Matouška dělíme na dva druhy údajů:

1. **statistické (tzv. tvrdé)** - údaje o populaci
2. **sociologické (tzv. měkké)** - informace o očekávání, postojích a o motivaci chování zmíněné populace.“²⁷

Při třídění a zpracovávání dat bychom měli mít na paměti, že ... „*účelem sociodemografické analýzy není zpracovávání „tlustého dokumentu“, který skončí někde v „šuplíku“. V případě, že má sociodemografická analýza sloužit i pro jiné účely než KPSS, je vhodné současně vytvořit stručný výtah analýzy s nejdůležitějšími informacemi pro KPSS*“²⁸

Po sběru dat a jejich zpracování si musíme říci, jak tato data využít. Například jako :

- ❖ „*podklad pro SWOT analýzu*
- ❖ *podklad pro výběr prioritních oblastí KPSS*
- ❖ *podklad pro výběr opatření, pro návrh aktivit*
- ❖ *podklad pro zpracování dotazníků pro poskytovatele a uživatele sociálních služeb*
- ❖ *součást výsledného materiálu, který se na konci etapy KPSS předkládá zastupitelům obcí. Je tedy dobré, když dokument obsahuje nejen výstupy pro výběr opatření a pro návrh aktivit.*“²⁸

Popsat aktuální sociální situaci znamená vytvořit si databázi poskytovatelů sociálních služeb, které postupně budeme oslovovat a získávat informace o jejich názoru a momentální sociální situaci v regionu, kterému se věnujeme.

²⁷ MATOUŠEK, O. a kol., *Metody sociální práce*. 2003, 292Ss.

²⁸ Dostupné z: < http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32>

Vedle poskytovatelů je tu i celá veřejnost regionu, od které bychom si měli také vyslechnout názor na aktuální situaci. Proto použijeme co nejvíce účinných metod k získání co nejobjektivnějších informací.

Máme také skupinu uživatelů sociálních služeb, které je možné oslovit společně. Pro naši práci bychom však měli využít informací a rozdělit si uživatele do jednotlivých skupin podle druhů služeb, které využívají.

„Speciální analýzy pro jednotlivé cílové skupiny vytvářejte v průběhu. Data se Vám nepodaří získat najednou, v procesu plánování budete objevovat stále nová. Analýzy by měly být dokončeny před výběrem opatření a navrhování aktivit.“²⁸

V této fázi je také dobré zhodnotit aktuální situaci a rozbor finančních toků a zjistit si možné finanční zdroje.

3.5 Fáze plánování

Ve své podstatě je projekt komunitního plánování, jak už název napovídá, „plánování“. Tato etapa plánování by se neměla podceňovat, nese s sebou nutnost přinášet a prosazovat nápady, umět se dohodnout a práci si rozdělit.

„Pokud triáda nemá vhodný nástroj pro plánování, může nastat nebezpečná situace, ve které se o budoucích plánech v sociální oblasti rozhoduje z pozice moci, na základě hlasování, bez snahy dojednat konsensus.“²⁹

Plánování – jedním z nástrojů pro plánování je SWOT Analýza. SWOT Analýza se skládá ze silných a slabých stránek a z příležitostí a z ohrožení. Analýza vnitřního prostředí nám dává možnost zamyslet se nad otázkami, co máme k dispozici, z čeho čerpat, kde máme přednosti (silné stránky) a naopak, kde máme nedostatky, co je třeba řešit, na co se zapomíná (slabé stránky) a odpovědět si na ně.

Při tvoření SWOT Analýzy je třeba si uvědomit důležitost rozboru sociálních služeb z více hledisek. Můžeme k tomu například využít tato čtyři hlediska:

- ❖ *„Společenská odpovědnost (komu jsme odpovědni a za co odpovídáme)*
- ❖ *Řízení zdrojů (jak využíváme prostředky, hospodárnost, efektivitu, transparentnost)*
- ❖ *Pracovní kapacity (vzdělání a personální kapacitu)*

²⁹ Dostupné z: < http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32>

❖ *Procesy a struktury (kvalita a efektivita služeb, partnerství)“²⁹*

U analýzy vnějšího prostředí si uvědomme, jaké nástroje nás ohrožují nebo naopak, které nám dávají příležitosti je využít. V sociální oblasti je to vnější prostředí např. sociální politika, sociální politika EU, spolupráce mezi regiony atd.

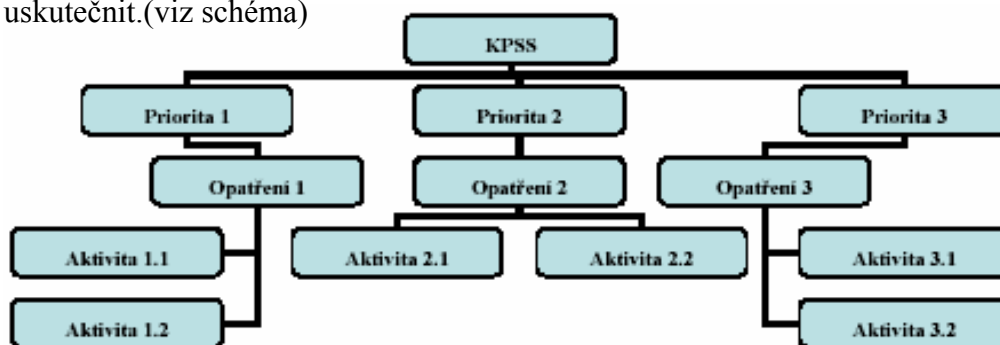
Plánování sociálních služeb vychází ze strategického plánování. Je dobré držet se strategického plánování a provádět postupné kroky, které Vám umožní si najít klíčové body, jež jsou důležité pro naplnění společné představy komunitního plánování sociálních služeb.

„Zásadní rozdíl je v tom, že při komunitním plánování v žádném případě nemůžete použít ani expertní způsob zpracování, ani rozhodování bez účasti veřejnosti. Zejména v plánovací fázi musí být zastoupena triáda a informována veřejnost.“²⁹

O toto specifikum je komunitní plánování těžší než příprava běžného strategického plánu. Pro komunitní plán je důležité si také uvědomit, co od něj očekáváme, a společnou představu zapsat jako společné vyjádření vize komunitního plánování.

Kroky plánování bychom mohli rozložit takto:

- ❖ Poslání – mělo by obsahovat důvod naší práce
- ❖ Vize - měla by popisovat, jak bude v budoucnu v našem regionu vypadat systém sociálních služeb
- ❖ Priority – je důležité si definovat priority, které očekáváme od komunitního plánování
- ❖ Stanovení společné cesty priorit- opatření a aktivity, které nám je pomohou uskutečnit.(viz schéma)

Zdroj: www.kpss.cz [cit. 2006-12-22]

3.6 Realizace plánu a její monitoring

Řídící skupina by měla ve fázi realizace vědět, zda se plán, který vytvořila, shoduje s jeho realizací. K tomu slouží systém monitoringu, který je schopný dát v každé fázi informace řídící skupině o plnění plánu. Systém monitorování má za účel neodchýlit se od původního plánu a včas rozeznat chyby, které by mohly při realizaci plánu nastat.

Průběh monitoringu

Krok 1 – je příprava na monitorování. Řídící skupina, která zařizuje monitorování si musí uvědomit cíl a účel monitoringu a podle těchto cílů pracovat dál.

Krok 2 - zřízení monitorovacího týmu. Určíme si osoby, které se budou účastnit monitoringu, stanovíme vedoucího týmu a vyčleníme pravomoc, kterou tento tým bude mít. Pravomoci jsou důležité pro účinnost monitoringu.

Krok 3 – monitorovací tým si stanoví pravidla práce, pravidla komunikace a rozdělí si konkrétní úkoly pro konkrétní osoby.

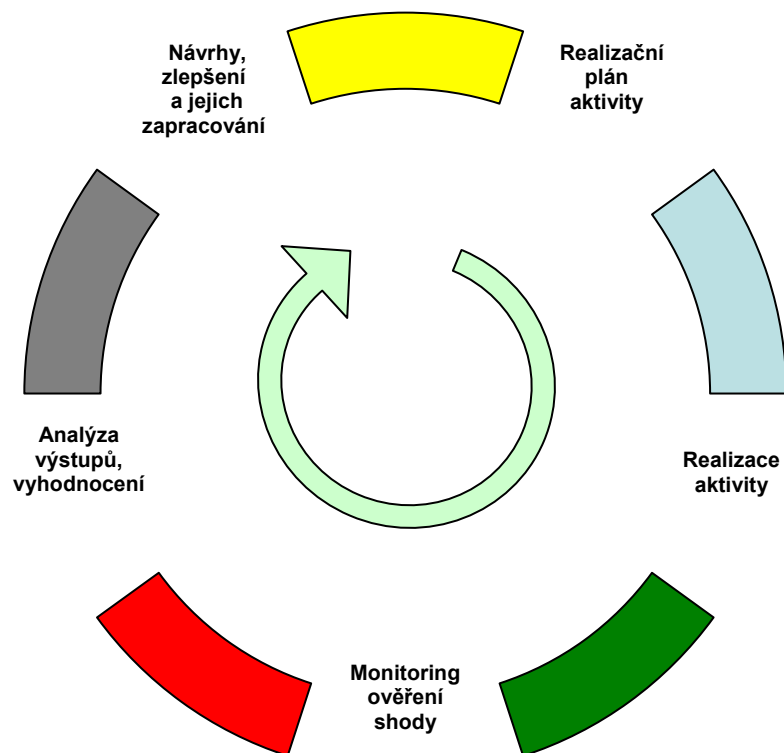
Krok 4 – zpracovávání monitoringu. Vzhledem k podrobnému vypracování komunitního plánu si osoby, které provádějí monitoring, píší postupně harmonogram, kdy jaké aktivity proběhly, dobu trvání aktivity, odpovědnou osobu, kdo na této aktivitě spolupracoval, finanční kalkulace, archivuje se dokumentace, postupy. Z každé aktivity by měl být výstup, tedy závěrečná zpráva.

Krok 5 – monitorování a vyhodnocování- cílem je zjištění rozdílů mezi probíhající realizací a plánem priorit. Samotný monitoring je nedílnou součástí procesů podílejících se na úspěchu a efektivitě KPSS. V tomto kroku realizujeme samotný monitoring, zhotovujeme zprávy, které předáváme příslušným osobám.(např. řídící skupině).

Krok 6 – systém řízení změn. *„Každá změna vyvolává potřebu řešení. Řešení je spojeno s požadavkem na změnu, která musí být někým přijata a následně vyvolá přechod od námi původně naplánovaného stavu do stavu nového. Důležité je, že*

*pravidla pro řízení změn musíte vytvořit a odsouhlasit dříve, než ke změnám dojde, to znamená na začátku realizace Akčního plánu realizace priorit.*³⁰

Krok 7 – zlepšování. Z analýzy výstupu vyhodnotíme výsledky a dáváme návrhy na zlepšení. (viz. cyklický proces zlepšování)

Zdroj: www.kpss.cz [cit. 2006-12-22]

³⁰ Dostupné z: < http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32 >

4 Komunitní plánování v regionu Vltavotýnsko

4.1 Charakteristika Týna nad Vltavou a regionu Vltavotýnsko

Mikroregion Vltavotýnsko je sdružení měst a obcí Vltava. Sdružení má sídlo na Obecním úřadu v Chrástanech. Oblast Vltavotýnska se nachází v severnější části jižních Čech, jejímž centrálním městem je Tým nad Vltavou. Mikroregion postupně přibíral další obce až do současných 14 obcí. „Jsou to Týn nad Vltavou, Bečice, Čenkov, Dobšice, Dolní Bukovsko, Dražič, Hartmanice, Horní Kněžeklady, Hosty, Chrástany, Modrá Hůrka, Temelín, Všemyslice a Žimutice. Sdružení měst a obcí Vltava vzniklo jako vyústění snahy řešit některé problémy společnou cestou. Zakládajícími členy byly v listopadu 1998 obce Bečice, Hartmanice, Hosty a Chrástany. V březnu 1999 přistoupily obce Dobšice, Horní Kněžeklady, Týn nad Vltavou a Žimutice. V průběhu roku 2000 se přidala Modrá Hůrka, později Dolní Bukovsko, Všemyslice a Temelín.“³¹

Výměra členských obcí: 26 242 ha

Výměra Týna nad Vltavou: 4 303 ha

Nadmořská výška Týna nad Vltavou: 362 m

Zdroj: www.czso.cz [cit. 2006-12-22]

³¹Dostupné z: <<http://www.tnv.cz/mikroregion-vltavotynsko/2006-03-13-43.html>>

4.1.1 Obyvatelstvo

Podle statistických údajů z roku 2005 měl region celkem 13 891 obyvatel. Samotné město Týn nad Vltavou mělo v roce 2005 počet obyvatel 8 420. Vzhledem k nejvyššímu počtu obyvatel se stalo přirozeným centrem aktivit mikroregionu. Svým charakterem se také odlišuje od ostatních obcí, pro které je charakteristické tradiční vesnické uspořádání.

Z celkového počtu obyvatel v mikroregionu je 9 639 obyvatel v produktivním věku. Průměrný věk obyvatelstva je v Týně nad Vltavou 36,51 let. V jižních Čechách má Týn nad Vltavou nejnižší věkový průměr. Počet obyvatel se v mikroregionu stále zvyšuje. Podle statistického úřadu se od roku 1991 do prosince 2002 zvýšil počet obyvatel o 1 120. Je zřejmé, že s růstem obyvatelstva roste i poptávka po službách obyvatelstvu.

Charakteristika obcí Vltavotýnska z hlediska věkové struktury obyvatel

Obec	Počet obyv.	Z toho		Předprod. věk	Produktivní věk		Poprod. věk
		muži	ženy		muži	ženy	
Bečice	70	37	33	5	28	20	17
Čenkov u Bechyně	50	20	30	5	14	20	11
Dobšice	113	58	55	17	44	35	17
Dolní Bukovsko	1 491	736	755	236	518	519	218
Dražič	213	105	108	16	73	59	65
Hartmanice	164	82	82	31	57	46	30
Horní Kněžeklady	112	53	59	14	39	27	32
Hosty	152	79	73	9	52	42	49
Chrást'any	708	353	355	85	251	237	135
Modrá Hůrka	76	38	38	10	23	24	19
Temelín	789	414	375	140	287	237	125
Týn nad Vltavou	8 420	4 100	4 320	1 628	2 943	2 946	903
Všemslyce	962	496	466	151	368	338	105
Žimutice	571	283	288	85	202	190	94
Celkem	13 891	6 854	7 037	2 432	4 899	4 740	1 820

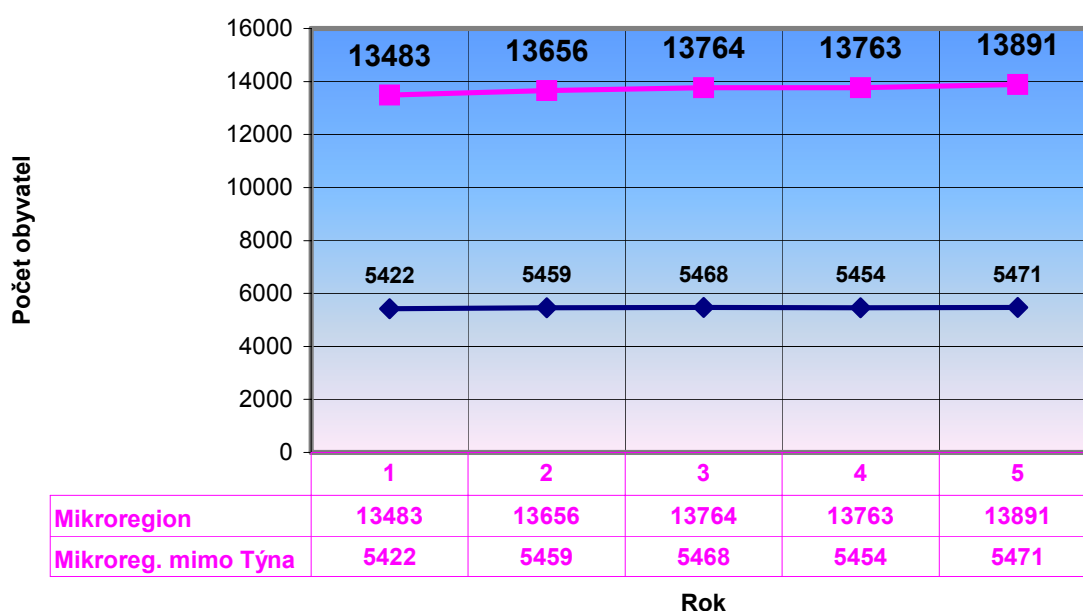
Zdroj: ČSÚ 2006

V mikroregionu Vltavotýnska je relativní přírůstek obyvatel mírně zvýšený. Největší podíl má samotné město Týn nad Vltavou, kde došlo mezi sčítáními lidu

v roce 1991 a 2001 k výraznému nárůstu počtu obyvatel z 6 831 na 8 061. Tento trend pokračuje a koncem roku 2005 měl Týn nad Vltavou již 8 420 obyvatel.

Index stáří vyjadřuje poměr mezi obyvatelstvem starším 60-ti let a osobami mladšími 14-ti let, tento ukazatel charakterizuje stáří populace. V mikroregionu Vltavotýnsko dosahuje tento index nižších hodnot. V roce 2001 byl index stáří 70,2, což je velmi nízká hodnota ve srovnání s Jihočeským krajem (109) a s Českou republikou (113).³²

Počet obyvatel v mikroregionu Vltavotýnsko 2001 - 2005

Zdroj: Informační centrum Týn nad Vltavou

4.2 Začátky komunitního plánování v Týně nad Vltavou

Město Týn nad Vltavou se po iniciaci představitelů Domova sv. Anežky, o.p.s. zapojilo v roce 2002 do komunitního plánování. Bylo zařazeno mezi šest měst, které byly vybrány do pilotního programu MPSV.

Výcviku se, se souhlasem Rady města, zúčastnila triáda – zástupce zadavatele,

³² Dostupné z: <<http://www.tnv.cz/zdravotnictvi-a-socialni-sluzby/komunitni-planovani/kp-2006/2006-09-05.html>>

poskytovatele a uživatele města Týna nad Vltavou. Tento výcvik byl zakončen zkouškou.

Je dobré vědět, že do komunitního plánování se může pustit samostatně každý, „nicméně se ujistěte nejprve o zájmu obce či města o možnostech podpory i ostatních subjektů působících v oblasti sociálních služeb zapojit se do procesu.“³³

Pro rok 2003 zpracovali aktéři projekt s názvem „Odstraňování bariér v Týně nad Vltavou“, pomocí něhož zahájili proces komunitního plánování sociálních služeb. Jedním z důležitých principů komunitního plánování je zapojení veřejnosti do jeho realizace. Proběhly informační aktivity prostřednictvím regionálního měsíčníku Vltavín, kde se občané mohli dovědět, co to je komunitní plánování a co všechno si mohou představit pod pojmem sociální služba. Zapojili i děti na gymnázium a základních školách prostřednictvím výtvarné soutěže na téma „Bariéry“.

„Zapojení dětí do plánování může mít mnoho výhod. Za prvé, děti si v komunitě všímají problémů, věcí a míst, které dospělým unikají a jež je zapotřebí upravit. Díky zapojení dětí, můžeme objevit cenné prvky pro plánování a projektování, jež bychom jinak úplně opomenuli. Další výhodou, kterou by někdo mohl považovat za zneužití, ale jejíž dopad je nesporný, spočívá v tom, že aktivity dětí přilákají zájem rodičů.“³⁴

Občané dostali možnost se vyjádřit prostřednictvím dotazníků. Nezapomnělo se ani na samotné uživatele, pro které byl připraven projekt „Vozíčkář na zkušené“, do kterého se zapojili lidé s postižením a vyslechly se jejich názory a připomínky.

„Na základě dětské soutěže, anket a akce vozíčkář byly v rámci tří setkání pracovníků skupin navrhovány a projednávány způsoby řešení zjištěných problémů. Návrhy byly konzultovány s odborníky a podrobeny připomínkám.“³⁵

Během projektu se vytvořily pracovní skupiny, které se v nemalé míře podílely na získávání co nejvíce informací od obyvatel Týna nad Vltavou. „Pracovní skupina zahájila svou činnost na jaře 2003 vzájemným informováním a diskusí o plánovaných aktivitách projektu. Členové pracovní skupiny sehráli významnou roli při realizaci těchto aktivit. V říjnu 2003 po zpracování výsledků ankety začala pracovní skupina pracovat na návrzích řešení zjištěných problémů a bariér. Z toho vyjednávání vzešel předložený návrh projektu. Vzhledem k obrovské šíři problémů, připomínek a návrhů

³³ VASKOVÁ, V. et al., *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 2004. 17s.

³⁴ CHALOUPKOVÁ, H., *Moje obec, moje město – věc veřejná*. 2000. 13s.

³⁵ Dostupné z: < <http://www.tnv.cz/zdravotnictvi-a-socialni-sluzby/komunitni-planovani/2006-03-20-13.html> >.

vzešlých z provedené ankety, se pracovní skupina zaměřila především na architektonické bariéry ve městě.³⁵

S výsledky ankety realizátoři projektu dál úspěšně pracovali a použili významné podněty jako podklady pro zpracování projektu „Pokračování komunitního plánování“

Neopomenutelnou roli zde hrají finanční zdroje, které projekt pro svou realizaci potřebuje. Je třeba prozkoumat všechny možnosti finančních zdrojů a zapojit do programu i podnikatele a soukromé firmy, které mohou finančně přispět. Komunitní plánování sociálních služeb je v souladu se sociální politikou EU. Se vstupem České republiky do EU se otvírají možnosti čerpat finanční zdroje z Evropského sociálního fondu.

V Týně nad Vltavou se snažili o co nejširší diskusi, aby vyčerpali co nejvíce možností finančních zdrojů. *„Ve městě nezisková organizace upozornila v rámci projektu komunitního plánování sociálních služeb „Odstraňování bariér“ radnici na možnost získat prostředky na opravu komunikace ze Státního fondu dopravní infrastruktury. Tato komunikace je v takovém stavu, že je významnou bariérou nejen pro lidi s tělesným postižením, ale např. také pro matky s dětmi. V průběhu komunitního plánování pak nezisková organizace pro město sestavila i žádost o finance a ta byla předána na Státní fond dopravní infrastruktury. Podařilo se rovněž nastavit systém upozorňování na nedostatky nových staveb (ještě před kolaudací).“*³⁶

4.3 Pokračování v KPSS v roce 2004 a 2005

Projekt „Komunitního plánování v Týně nad Vltavou“ v roce 2004 navazoval na poznatky z předešlého projektu. Ty ukázaly, že *„ze 171 dotázaných 23 respondentů“*³⁷

mělo potřebu řešit drogovou problematiku města. Realizátoři projektu si tedy jako hlavní cíl vybrali problematiku drog v Týně nad Vltavou. Vedle drog se věnovali sociálním službám pro seniory, otázce potřebnosti sociálního a krizového bydlení a realizaci vyjednaných opatření projektu „Odstraňování bariér v Týně nad Vltavou“.

³⁶ VASKOVÁ, V. et al., *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 2004. 27s.

³⁷ Dostupné z: < <http://www.tnv.cz/zdravotnictvi-a-socialni-sluzby/komunitni-planovani/2006-03-20-13.html> >.

Pomocí metody komunitního plánování sociálních služeb se účastníci projektu snažili zmapovat možnost protidrogové prevence v Týně nad Vltavou za podpory MPSV a Jihočeského kraje. Jejich strategií bylo zvolit si tento projekt jako pilotní, na který by měla navazovat práce na koncepci prevence sociálně patologických jevů a zejména protidrogové prevence. Jedni z prvních oslovených byli metodici prevence patologických jevů na školách, byly vytvořeny internetové stránky nejen pro informovanost občanů o komunitním plánování ve městě, ale i pro možnost diskuse na téma „Drogy v Týně nad Vltavou“. Uskutečnilo se setkání metodiků a zástupců organizací, kteří mají co o této problematice sdělit. Proběhla konzultace s Jihočeským krajem o možnostech finančních zdrojů. Pomocí ankety se zjišťovala informovanost rodičů o protidrogové prevenci. Ve spolupráci s Policií ČR v Týně nad Vltavou se zaměřili i na prevenci trestných činů a přestupků u mladistvých. K zmapování situace využili Týňští opět možnosti zapojit děti a realizovali literární a výtvarnou soutěž na téma „Volný čas a zdravý život“. Neopomenuli přizvat ke spolupráci místního koordinátora, lékaře, starostu, pracovníky sociálního odboru atd.

Realizátoři projektu se snažili klást důraz na spolupráci v komunitě, uvědomují si, jak je důležité zmobilizovat veškeré zdroje komunity.

V publikaci *Tvorba vize komunity* je doporučeno pět základních znaků jak zmobilizovat tyto zdroje:

- „Úplné zmapování zdrojů a schopností jednotlivců, občanských sdružení, zájmových spolků, podnikatelů, místních institucí apod.
- Propojování jednotlivých zdrojů komunity pro vzájemně výhodné řešení problémů uvnitř komunity.
- Plná mobilizace zdrojů komunity pro potřeby ekonomického rozvoje a sdílení informací.
- Sdružení co nejširší reprezentativní skupiny pro potřeby tvorby vize a plánu komunity.
- Vnášení externích zdrojů a investic k podpoře místně definovaného rozvoje založeného na místních zdrojích“³⁸

V roce 2005 se „Komunitní plánování“ v Týně nad Vltavou věnovalo rozpracovaným tématům z předešlého období. V tomto roce bylo garantem komunitního

³⁸ CLARK, S. et al., *Tvorba vize komunity*. Brno. 2004. 11s.

plánování město, které se postupně připravovalo na projekt „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku.“

4.4 Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku v roce 2006

Projekt „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku“ začal v července 2006, při hodnocení tohoto projektu se nacházel ve své druhé polovině. Předpokládané ukončení projektu je říjen 2007. Údaje a fakta jsem čerpala průběžně při realizaci projektu, kterého jsem se účastnila většinou jako obyvatel Vltavotýnska, který má zájem o průběh projektu. V analytické části jsem se konkrétně účastnila sběru dat pomocí dotazníků a řízených rozhovorů. Konkrétní údaje, které budu níže uvádět, jsou čerpány přímo od zadavatelů, nebo jsou čerpány z webových stránek Týna nad Vltavou.

Při procesu KPSS je důležité začít sběrem dat a vytvořit sociodemografickou analýzu regionu, která slouží jako podklad k dalším krokům procesu. Je důležité zjistit konkrétní obsah sociálních potřeb obyvatelstva, strukturu těchto potřeb a zmapovat je. *„Zjišťování názorů široké veřejnosti, definování rozdílů mezi potřebami uživatelů a poskytovanými službami, vytvoření SWOT analýz pro vybrané cílové oblasti, veřejné projednání analytické části komunitního plánu sociálních služeb.“*³⁹

Tento projekt je financován z velké části z ESF konkrétně SROP - Společný regionální operační program, jedná se o program *„k podpoře komunitního plánování sociálních služeb jako systému zajištění dostupnosti sociálních služeb vedoucích k sociální integraci a zlepšení přístupu práce na trh práce.“*⁴⁰

Další investor projektu je Jihočeský kraj a finančně se podílí i město Týn nad Vltavou.

³⁹ Dostupné z: <<http://www.tnv.cz/zdravotnictvi-a-socialni-sluzby/komunitni-planovani/kp-2006/2006-09-05.html>>

⁴⁰ Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/848>>

4.4.1 Popis činnosti účastníků projektu od července 2006 –do prosince 2006

V červenci roku 2006 realizátoři projektu „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku“ zvolili místo, které by bylo vhodné pro realizaci projektu a splňovalo by účel. Prozaicky byla zvolena kancelář IC města Týna nad Vltavou, která je otevřena denně pro obyvatele města a jeho návštěvníky, tudíž byla možnost zainteresovat co nejvíce lidí do tohoto projektu. Zároveň proběhlo úvodní setkání triády, manažerů a metodika, kteří se společně dohodli na výběru asistentky projektu, jež má za úkol zpracovávat písemnou dokumentaci projektu a shromažďovat informace.

V srpnu 2006 proběhlo první oficiální setkání triády. Ta navrhla členy řídicí skupiny a garanty na pracovní skupiny. Proběhlo setkání navržené řídicí skupiny, která své členy odsouhlasila a schválila garanty pracovních skupin. Dle zkušeností z minulých let komunitního plánování a ze znalostí z dosavadní praxe stanovila řídicí skupiny cílové skupiny komunitního plánu, které vedly k vytvoření těchto pracovních skupin .

Pracovní skupiny projektu :

- 1. Sociální služby poskytované seniorům** – Skupina by měla řešit tyto klíčové otázky: trh poskytovatelů pečovatelské služby, vliv samosprávy na poskytování pečovatelské služby prostřednictvím samosprávy, poskytování pečovatelské služby v malých obcích mikroregionu, vybudování Domova pro seniory v centrálním městě, v malé obci.
- 2. Problematika lidí se zdravotním postižením a jiných specifických skupin** – Skupina řeší tyto klíčové otázky: architektonické bariéry, potřeba a možnost poskytování osobní asistence, lidé se zdravotním postižením, potřeby a služby lidí z málo čtených cílových skupin.
- 3. Sociální služby pro lidi ohrožené sociálním vyloučením, soc. patologickými jevy** – Skupina řeší tyto klíčové otázky: krizová pomoc a bydlení, terénní práce, počet lidí, kteří tuto pomoc vyžadují, je třeba zajistit pomoc přímo na Vltavotýnsku, nebo je dostačující pomoc z jiného regionu, jak vylepšit prevenci sociálně – patologických jevů, zajistit dostatek informací v oblasti krizové pomoci a bydlení.
- 4. Koordinace- pracovník samosprávy, potřebnost a dostupnost soc. služeb v malých obcích** - Skupina řeší: zřízení funkce sociálního pracovníka samosprávy, jeho náplň a financování, potřebnost služeb v malých obcích a možnost napojení na

služby ve městě, systém vzájemné informovanosti mezi městem, obcemi a obyvateli města a obcí v souvislosti se sociálními službami.

5. Specifická pracovní skupina řešící problematiku obcí a sociálních služeb – v rámci setkávání starostů obcí – Skupina řeší informace o průběhu projektu, výsledky čtvrté pracovní skupiny, distribuci dat, připomínkování analytické části a hotového KPSS.

V této době začala příprava a sběr materiálů ke zpracování sociodemografické analýzy. Sociodemografická analýza je časově nejnáročnější část v procesu komunitního plánování a zároveň část, která ovlivňuje charakter sociální politiky v regionu. V Týni nad Vltavou si jsou vědomi důležitosti zpracování důkladné sociodemografické analýzy, proto začali zpracovávat důkladnou sociodemografickou analýzu již od samých začátků procesu a postupně s vývojem procesu ji stále doplňovali a obohacovali o své další výsledky.

Hned po odsouhlasení pracovních skupin řídicí skupinou byla vytvořena organizační struktura. Viz. Příloha č.1.

Informování veřejnosti - jedním z hlavních úkolů a principů komunitního plánování je zapojení veřejnosti, bez této fáze, by neměl projekt žádný smysl. Proto hned po vytvoření skupin, byla založena na internetových stránkách města sekce komunitního plánování, kde si občané mohou průběžně číst, jak probíhá projekt a v jaké fázi se nachází. Občané také byli informováni na úřední desce města a v regionálním měsíčníku „Vltavín“, který se otázkami Komunitního plánování sociálních služeb zabývá.

V září 2006 bylo zorganizováno veřejné setkání, jehož cílem bylo seznámit obyvatele Vltavotýnska s projektem komunitního plánování, vysvětlit jeho podstatu a zainteresovat co nejvíce občanů regionu do projektu. Z této veřejné schůze byla vydána tisková zpráva, která byla otisknuta v regionálních novinách.

V říjnu 2006 proběhlo jednání řídicí skupiny, na které byl schválen jednací řád projektu a projednán plán práce pracovních skupin. Bylo na samotných garantech, jak si zorganizují setkání pracovních skupin, aby byl dodržen určitý časový harmonogram projektu. Během tohoto období byly splněny tyto tři základní body:

1. během října uskutečnily pracovní skupiny své první setkání
2. uskutečnila se anketa pro veřejnost
3. byli zanalyzováni poskytovatelé sociálních služeb na Vltavotýnsku

V listopadu 2006 proběhla další setkání pracovních skupin, jejichž výsledkem byly SWOT analýzy oblastí, které pracovní skupiny mapovaly v oblasti sociálních služeb na Vltavotýnsku. Bylo zhotoveno vyhodnocení ankety pro veřejnost a proběhla další šetření v oblasti sociálních služeb a to u seniorů formou řízeného rozhovoru. Probíhala další šetření s cílem zjistit počet uživatelů sociálních služeb a zdroje sociálního systému Vltavotýnska. Aby bylo využito těchto dat, vzniká postupně katalog sociálních služeb na Vltavotýnsku.

V prosinci 2006 se konala další setkání pracovních skupin a proběhla schůze řídicí skupiny, kde byly zhodnoceny dosavadní výsledky projektů a příprava dalšího veřejného setkání, které má za úkol seznámit veřejnost s dosavadními výsledky.

V lednu 2007 byly zpracovány výsledky z řízených rozhovorů mezi seniory, proběhlo další setkání pracovních skupin.

Projekt „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku“ je v současné době v polovině, účastníci projektu si stanovili předpokládaný konec projektu na říjen 2007. Já se budu ve zbytku své práce věnovat dosavadním výsledkům komunitního plánování v Týni nad Vltavou a v mikroregionu Vltavotýnsko. Projektu „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku“ jsem se aktivně účastnila jako obyvatelka mikroregionu Vltavotýnska.

4.4.2 Analýza ankety – Připomínky k rozvoji sociálních služeb

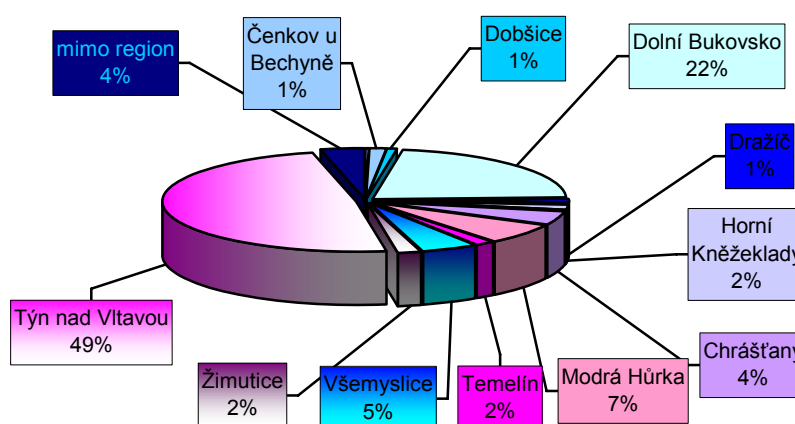
Cílem této ankety bylo zjistit co nejvíce informací o využívaných sociálních službách na Vltavotýnsku, zjistit, zda občané Vltavotýnska mají přehled o poskytovaných službách a které služby v našem regionu chybí. Z výsledků ankety se budu snažit vytýčit nejproblematictější místo. Jednou z informací, která nás zajímala, bylo, zda mají občané zájem sami se aktivně zapojit do aktivit v oblasti sociálních služeb.

Pro získání informací jsme použili dotazníkovou metodu a rozdali jsme dotazníky (viz. Příloha 2), ve všech obcích na Vltavotýnsku. Proběhla tedy anketa, které se aktivně zúčastnilo 254 respondentů. Z těchto dotazníků jsme získali následující výsledky. Seřadila je pro KPSS na Vltavotýnsku Kolářová Ludmila, která informace předala pro další zpracování do Komunitního plánu do Týna nad Vltavou.

Charakteristika respondentů

Ankety se zúčastnilo celkem 257 respondentů. Téměř polovina respondentů (49%) bydlí přímo ve městě Týn nad Vltavou. Z Dolního Bukovska se účastnilo 22%, 7% účastníků žije v Modré Hůrce, 5% bydlí ve Všemyslicích, 4% v Chrástanech, 2% pochází z Temelína a z Horních Kněžeklady a po 1% z Čenkova u Bechyně a Dražic. 4% nemá trvalé bydliště v regionu a 3% neuvedla bydliště.⁴¹

Grafické rozvržení respondentů dle bydliště:

Zdroj: Kolářová, L.; IC Týn nad Vltavou, zpracované výsledky ankety

Využití sociálních služeb.

Z výsledku ankety jsme zjistili, že z dotázaných respondentů si 70% **myslí**, že sociální služby nevyužívá, 17 % tvrdí, že ano, a 13% dotázaných odpovědělo, že sociální služby využívá někdo z rodiny. Je třeba podotknout, že jsem úmyslně zvolila sloveso „myslí“. Při hlubším rozhovoru s dotázanými jsme zjistili, že někteří dotázaní přesně neví, co vše se pod pojmem sociální služby skrývá, proto odpovídají, že služby nevyužívají.

Vzhledem k tomuto poznatku je třeba, aby se město Týn nad Vltavou a Vltavotýnsko zamyslelo nad informovaností občanů o sociálních službách. Jestliže chceme, aby nám veřejnost pomáhala s plánováním sociálních služeb, měli bychom nejdříve zjistit, jestli je veřejnost obeznámena s tímto pojmem a ví, co si pod sociálními službami může představit, pak teprve je možné veřejnost zapojit účinně do plánování sociálních služeb.

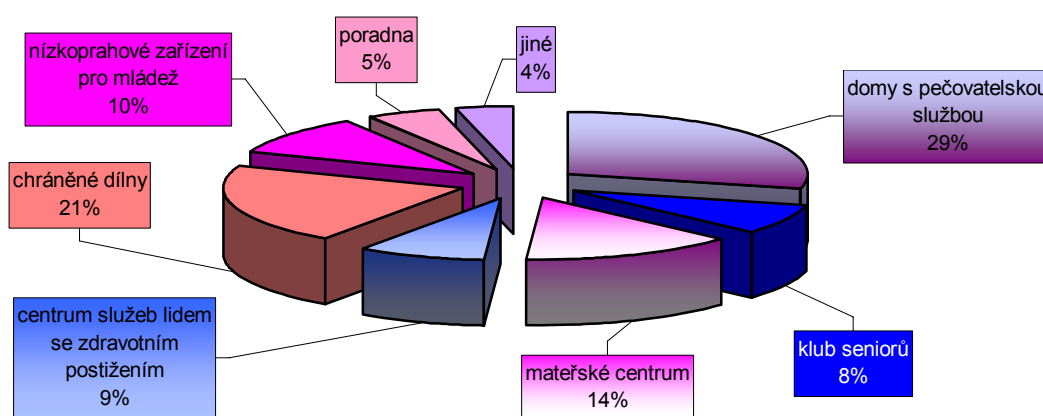
⁴¹Kolářová, L.; IC Týn nad Vltavou, zpracované výsledky ankety

Podle věkové struktury je ve věku nad 65 let 38% respondentů, kteří využívají sociální služby a 10% uvádí, že je užívá někdo z rodiny. Postupně se snižováním věku klesá procento lidí, kteří využívají sociální služby. **Podle pohlaví** je z celkového počtu dotázaných, kteří odpověděli, že využívají sociální služby, 18% žen a 16% mužů. Dle místa bydliště je v Týně nad Vltavou 16% těch, kteří odpověděli, že využívají sociální služby, a 15% respondentů tvrdí, že je uživatelem někdo z rodiny. Respondenti, žijící mimo Týn nad Vltavou osobně využívají sociálních služeb v 18% a někdo z rodiny u 12%.

Jaké znalosti mají dotázaní občané o existujících zařízeních a sociálních službách na Vltavotýnsku.

Nejčastější odpověď na otázku jaké zařízení jsou na Vltavotýnsku, byla odpověď dům s pečovatelskou službou. Toto zařízení ve svých odpovědích uvedlo 29% dotázaných, z toho 68% ví, kde přesně dům stojí a 23% ví, že se nachází v Týně nad Vltavou. Na druhém místě byly uváděny chráněné dílny, které zná 21% respondentů. Správné místo, kde se chráněné dílny nacházejí, uvedlo 94% respondentů, 5% odpovědí bylo příliš obecných. O mateřském centru vědělo 14% respondentů, z toho 91% uvedlo správnou adresu mateřského centra, 4% odpovědí byla příliš obecná. Na čtvrtém místě se umístilo nízkoprahové zařízení pro mládež. Odpovědělo 10% dotázaných a z nich 93% vědělo přesný název a adresu. 9% lidí uvedlo Centrum služeb lidem se zdravotním postižením a 8% Klub seniorů. Jiné služby uvedla 4% dotázaných.

Nejčastěji uvedená sociální zařízení

Zdroj: Kolářová, L.; IC Týn nad Vltavou, zpracované výsledky ankety

Sociální služby, které respondenti postrádají:

Muži postrádají nejvíce domov důchodců (12,7%), terénní sociální práce s dětmi a mládeží (9%), krizovou pomoc (8,5%), sociální poradenství (7,9%) pečovatelskou službu a centrum pro seniory (6,3%), odlehčovací služby (5,8%), dům na půl cesty, kontaktní centra, terapeutickou komunitu (4,8%), osobní asistence, telefonickou krizovou pomoc (4,2%), azylový dům (3,7%), ranou péče, tlumočnické služby a jiné (2,6%), centra denních služeb pro lidi s postižením, chráněné bydlení, nízkoprahové zařízení pro mládež (2,1%), chráněné dílny pro lidi s postižením (1,6%), průvodcovské a předčitatelské služby (1,1%).

Ženy postrádají domov důchodců (9,4%), terénní sociální práci s dětmi a mládeží (8,5%), sociální poradenství (7,9%) krizovou pomoc (6,9%), osobní asistenci, odlehčovací služby (6,3%), dům na půl cesty (6%), azylový dům (5,7%), kontaktní centra (5,3%), centra denních služeb pro seniory (5%), pečovatelskou službu (4,7%), terapeutickou komunitu pro odvykání návykových látek (4,4%), nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (4,1%), chráněné bydlení (3,8%), jiné služby (3,5%), ranou péči (3,1%), telefonickou krizovou pomoc (2,8%), centra denních služeb pro lidi s postižením (2,2%), tlumočnické služby (1,9%), průvodcovské a předčitatelské služby (1,3%), chráněné dílny pro lidi s postižením (0,9%).

Podle věku do 20-ti let chybí nejvíce terénní sociální práce s dětmi a mládeží (15,2%), kontaktní centra (12,1%) a na třetím místě je krizová pomoc (9,1%).

Ve věku 21 -35 let chybí terénní práce s dětmi a mládeží (8,9%), krizová pomoc a sociální poradenství (8,3%), domov důchodců a azylový dům (6,4%).

Ve věku 36 – 50 let postrádají dotázaní sociální poradenství a terénní práce s dětmi a mládeží (9,6%), dům na půl cesty (8,7%), domov důchodců, odlehčovací služby, denní služby pro seniory, krizovou pomoc (7,0%).

Účastníci ve věku 51-65 let by na prvním místě uvítali domov důchodců (21,1%), centra denních služeb pro seniory (10,6%), odlehčovací služby (8,9%).

Nejstarší respondenti nad 65 let by potřebovali domov důchodců (19,6%), pečovatelskou službu (11,8%) a na třetím místě sociální poradenství (7,8%).

Respondenti z Týna nad Vltavou uvádějí jako chybějící tyto služby – krizovou pomoc (9,1%), domov důchodců (8,7%), terénní sociální práci s dětmi a mládeží (8%), kontaktní centra (6,9%), sociální poradenství, odlehčovací služby (6,5%), terapeutickou komunitu (6,2%), dům na půl cesty (5,8%), centra denních služeb pro seniory (5,5%),

osobní asistenci (5,1%), azylový dům (4,7%), telefonickou krizovou pomoc (4,4%) chráněné bydlení (4%) a jiné služby (3,6%), pečovatelskou službu, ranou péči, nízkoprahové zařízení pro mládež (2,5%), centra denních služeb pro lidi s postižením, tlumočnické služby (1,8%) průvodcovské a předčitatelské služby (2,2%), chráněné dílny pro lidi s postižením (1,5%).

Respondenti žijící mimo Týn nad Vltavou uvádějí jako chybějící domov důchodců (13,9%), sociální poradenství (9,6%), terénní sociální práce s dětmi a mládeží (9,1%), pečovatelskou službu (8,7%), odlehčovací služby, centra denních služeb pro seniory, krizovou pomoc (5,7%), osobní asistenci, dům na půl cesty, azylový dům (4,8%), nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (4,3%), ranou péče (3,5%), kontaktní centra, (3%), centra denních služeb pro lidi s postižením, chráněné bydlení, tlumočnické služby, terapeutickou komunitu a jiné služby (2,6%), telefonickou krizovou pomoc (2,2%), chráněné dílny pro lidi s postižením (0,9%), průvodcovské a předčitatelské služby (0,4%).⁴² Graf nejčastěji postrádaných služeb (viz. příloha č.3.)

Výsledky ankety ukázaly, že **největší problém vidí senioři** v tom, že není v jejich regionu domov důchodců. Postrádá ho 25% dotázaných. Na druhé místo kladou dotázaní problém mládež (15%) a drogy (11%), 6% respondentů upozornilo na sociální problém soužití s Romy. **Respondenti do 20 let** vidí jako problém našeho regionu drogy, problém s drogy uvedlo 40% dotázaných ve věku do 20-ti let, 20% vidí jako problém soužití s Romy, 13% nemá dostatek kulturního vyžití a stejný počet (13%) uvádí, že o žádném problému neví. **Ve věkové skupině 21 – 35 let** spatřují největší problém s mládeží (22%), 18% uvádí jako palčivý problém drogy a 15% problémy s mládeží. 12% dotázaných by uvítalo více poradenských služeb v oblasti sociální služby. Čím se věk dotázaných zvyšuje, tím více stoupá zájem o domov důchodců a služby seniorům. Senioři nad 65 let považují tento problém za podstatný, jak odpovědělo 91% dotázaných. 9% uvedlo jako palčivý problém soužití s Romy. Odlišnost výsledku je také ovlivněno žitím přímo ve městě Týně nad Vltavou a žitím v okolních obcích. Mimo město upozorňují respondenti na domov důchodců nebo DPS (36%), 18% náplň volného času mládeže, 12% nezaměstnanost a 8% stav komunikací a chodníků. Ve městě vidí 23% respondentů problémy s drogami, asi 20% s domovem důchodců, 13% práce s mládeží, 9% soužití s Romy, 8% uvádí komunikace stav chodníků.

⁴² Kolářová, L.; IC Týn nad Vltavou, zpracované výsledky ankety

Dostupnost informací o poskytovaných sociálních službách:

49% dotázaných respondentů tvrdí, že má dostatek informací o službách, které se poskytují v regionu, a 24% ví, kde má informace hledat. 32% nemá dostatek informací a 19% tvrdí, že je nepotřebuje.

Ochota zapojit se do aktivit v sociálních službách:

Výsledky ankety ukazují, že 23% dotázaných by mělo zájem se zapojit do aktivit v sociální oblasti, ženy mají o tuto aktivitu větší zájem(27%), muži menší (18%). U věkové kategorie do 20 ti let je zájem o aktivity v sociálních službách u 36%, u věkové kategorie od 21-35-ti let dokonce u 38% , ve věkové kategorii od 36-50-ti pouze 9%, ve věku od 51 – 65-ti let tento zájem opět stoupá (23%). Ve věkové kategorii nad 65 let je to 12%.

Závěr ankety:

Výsledky ankety nám ukázaly, že sociální služby v Týně nad Vltavou a jeho regionu jsou pro většinu obyvatel dostupné a vědí, kde mají tyto služby hledat. Jako nejpalčivější problém shledává většina seniorů „Domov pro seniory“ a z kvalitnější sociálních služeb pro seniory. Mladší lidé také vidí potřebu domova pro seniory, ale prioritu dávají řešení problematiky drog, což souvisí s volnočasovými aktivitami mládeže. Problematika drog se týká pouze Týna nad Vltavou, v obcích je největším problémem služba seniorům a domov pro seniory , ale i náplň volného času mládeže. Jako pozitivní vyšel výsledek ochoty zapojovat se do aktivit sociálních služeb. Tuto ochotu ukázali i mladí lidé.

4.4.3 Průzkum potřeb mezi seniory – uživateli služeb Vltavotýnska

Řízené rozhovory byly připraveny a odsouhlaseny řídicí skupinou KPSS v Týně nad Vltavou. Dotazník (viz Příloha č.4.a č.5) se zaměřoval na zjištění, které služby využívají senioři, které jim chybí a na problematiku existence domova důchodců.

Celkem se jich zúčastnilo 95 klientů, z toho 43 žije ve 4 domovech s pečovatelskou službou na území mikroregionu Vltavotýnsko, 29 klientů žije v obcích mikroregionu a 23 klientů žije ve svých bytech nebo domech na území města Týna nad Vltavou. Odpovídalo 56 a 39 mužů. Věkový průměr činil 75,6 let.

Výsledky šetření - účastníci žijící v domově s pečovatelskou službou (DPS).

Nejstaršímu klientovi je 92 let, nejmladšímu 55 let. Průměrný věk je 72,7 let.

Služby, které využívají: viz tabulka

Typ služby	Počet
Dovoz jídla	25
Holení, pedikúra, manikúra	3
Pomoc při celkové koupeli	3
Pomoci při péči o vlasy	2
Běžný úklid	5
Velký úklid	8
Drobná oprava a údržba spotřebičů	2
Každodenní nákupy	12
Velké nákupy potravin	17
Nákup ošacení	3
Praní a žehlení	10
Doprovod na úřad, k lékaři atd.	1

Zdroj: Nožínová, M., Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

Další pomoc s chodem domácnosti - 20-ti klientům pomáhají s chodem domácnosti rodinní příslušníci, 6 klientů se obrací na pečovatelskou službu, 4 klienti o pomoc sousedy nebo přátele a 13 účastníků uvedlo, že nikoho nepotřebují.

V případě omezené soběstačnosti by se 14 klientů na rodinu obrátilo, 10 klientů na lékaře, 28 klientů by vyhledalo pečovatelskou službu. V této otázce klienti hodnotí velmi kladně možnost pečovatelské služby, nemusejí mít starost, co s nimi bude, když budou něco potřebovat. Těchto 43 klientů bydlí v domě s pečovatelskou službou, současný stav vyhovuje 40- ti klientům, 2 by šli raději k dětem a jeden do domova s pečovatelskou službou.

Těmto klientům byla položena otázka ohledně finančních prostředků, které mají k dispozici.

Z dotázaných jich 25 klientů uvedlo, že by chtěli více finančních prostředků, 16 klientů tvrdí, že více nepotřebují.

Výsledky řízeného rozhovoru ohledně problematiky nového sociálního zákona.

Víte o novém Zákonu o soc. službách	
Ano	20
Ne	17
Neví	3
Chcete se dozvědět více	
Ano	31
Ne	9
Neví	7
Jakým způsobem	
Leták	7
Beseda	9
Pečovatelská služba	12
Ostatní	3

Zdroj: Nožinová, M. Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

Výsledky šetření- v obcích v mikroregionu.

V obcích v mikroregionu bylo uděláno 27 řízených rozhovorů, se 16 muži a 11 ženami. Nejstaršímu klientovi je 86 let, nejmladšímu 48 let. Průměrný věk dotázaných je 74,2%.

Klient žije	Počet	V %
Sama	6	22
Sám	10	37
S partnerem	4	15
Se členem/y rodiny	7	26

Zdroj: Nožinová, M. Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

V 26 případech dotazovaní řekli, že využívají pečovatelskou službu, z toho 25 klientů využívá dovoz obědů, 1 pomoc při celkové koupeli, každodenní nákupy, velké nákupy praní a žehlení. Je pravdou, že občané z obcí nevědí, co vše by si mohli od pečovatelské služby přát.

„Otázka spokojenosti či nespokojenosti s pečovatelskou službou se tak zužuje na téma, zda klientům obědy chutnají či ne, zda je jídla dostatečné množství, v jakém čase jídlo PS přiváží a zda je dodržena hygiena. 23 klientů je se službou spokojeno, 1 je nespokojen, 4 jsou spokojeni, ale něco by změnili či zlepšili a 7 klientů by neměnilo nic. 24 klientů neuvažuje o nasmlouvání dalších služeb, 1 klient ano, ostatní se k tématu

nevyjádřili. 21 klientů uvádí službu jako finančně dostupnou, 3 klienti jako zatím dostupnou. Cena služby se zdá přiměřená 20 uživatelům, 3 se zdá vysoká.⁴³

Další pomoc s chodem domácnosti – na tuto otázku odpovědělo 18 klientů, že jim pomáhá rodina, dva klienti uvedli, že sousedi a přátelé a 5 klientů uvedlo, že nikoho nepotřebují.

Nemoc, omezená soběstačnost – na tuto otázku 23 klientů odpovědělo, že by se obrátilo na rodinu a 4 na lékaře. 24 klienti jsou zatím soběstační a chtějí bydlet ve svém prostředí, budoucnost neřeší. U těchto lidí je odchod do domova důchodců jako děsivá představa, protože to pro ně není společensky únosné.

Informace o sociálních službách – 10 klientů uvedlo, že mají informace prostřednictvím rodiny, 2 klienti uvedli, že o nich nic neví a jeden nepotřebuje.

Závěrem je třeba říci, že obyvatelé, kteří byli dotázáni a bydlí mimo město, sice odpovídají, že jim stačí dovézt obědy a že nic nepotřebují, ale při delším rozhovoru bylo zjištěno, že lidé trpí tím, že jsou sami, mají obavy, co s nimi bude, až nebudou moci, a nemají představu, jak to dnes v pečovatelských domech a domovech důchodců chodí. Bojí se, že když půjdou do domova, co tomu řeknou lidi. Je třeba, aby se k těmto lidem dostalo mnohem více informací o sociálních službách.

Výsledky šetření mezi uživateli žijícími ve městě Týn nad Vltavou.

Tito klienti žijí v Týně nad Vltavou, jedná se o 8 mužů, 13 žen. Nejstaršímu klientovi je 91 let a nejmladšímu 59. Průměrný věk dotázaných je 79.6 let.

Klient žije	Počet	V %
Sama	10	48
Sám	4	19
S partnerem	4	19
Se členem/y rodiny	3	14

Zdroj: Nožinová, M. Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

Klienti využívají v 20 případech pečovatelskou službu (dovoz jídla), jeden klient uvedl, že službu nevyužívá. Otázka spokojenosti nebo nespokojenosti s pečovatelskou službou se tedy, jako v případě dotázaných v obcích, zužuje na dovoz

⁴³ Nožinová, M. Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

obědů a jejich hodnocení. I tady platí, že když občané nežijí přímo v DPS, nemají přehled o možnostech služeb, tudíž ani nepotřebují tyto služby, oni o nich neví. Pozdější pomoc s chodem domácnosti očekává 16 dotázaných od rodinných příslušníků, pět respondentů je přesvědčeno, že nikoho nepotřebuje.

Jestliže klienti budou nemocní nebo omezení v soběstačnosti, 19 klientů odpovídá, že by se obrátilo na rodinu a 5 klientů na lékaře, jeden by využil pečovatelské služby. V problematice bydlení většina dotázaných spoléhá na rodinu a na svoji soběstačnost, málokdo chce řešit možnost, že bude závislý na druhých. V oblasti finančních prostředků 16 klientů tvrdí, že více nepotřebuje, a 5 klientů by potřebovalo více.

Výsledky šetření mezi klienty Farní charity

Byly dotázány 4 klientky Farní charity, které mají v průměru věk 76 let. Jedna bydlí sama, jedna má vedle syna, který dvakrát denně dochází a dvě žijí v rodině. Využívají tyto služby Farní charity:

Typ služby	Počet
Dovoz jídla	2
Pomoc při podávání jídla a pití	2
Pomoc při přípravě jídla a pití	2
Pomoc při oblékání a svlékání	2
Pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík	2
Pomoc při pohybu v bytě	1
Pomoc při běžných úkonech osobní hygieny	3
Holení, pedikúra, manikúra	2
Pomoc při celkové koupeli	1
Pomoc při péči o vlasy	3
Pomoc při použití WC	2
Běžný úklid	2
Velký úklid	2
Vytápění, příprava topiva	1
Praní a žehlení	2
Povídání, komunikace	3

Zdroj: Nožinová, M. Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

Na rozdíl od klientů DPS a klientů, kteří využívají služby PS, je patrné, že klienti Farní charity využívají mnohem více služeb, spokojeni se službami jsou všechny čtyři klientky a i členové rodiny jsou s touto službou spokojeni. Domov důchodců by

uvítali na území Vltavotýnska tři klientky, jedna by chtěla využít maximálně služby Farní charity.

Co se týká překážek a bariér, jedna klientka se nedostane s vozíkem přes prážek do kuchyně, jedna nemůže do schodů a ze schodů. Jako kompenzační pomůcku by jedna klientka uvítala madla na schodech a zvonek u venkovních dveří.

O Zákonu o sociálních službách vědí tři, jedna ne. Dvě z nich se chtějí dozvědět další informace a to formou letáku, besedy i prostřednictvím Farní charity.

Dostatek informací o sociálních službách řeší klienti prostřednictvím Farní charity nebo sociálního odboru.

Žádný závažný sociální problém nevnímají, jen jedna klientka má strach, že ji lidi chtějí pouze zneužít, protože má dostatek finančních prostředků. Z toho důvodu se obrátila na Farní charitu, aby nemusela být závislá na pomoci sousedů.⁴⁴

Závěrem je třeba říci, že staří lidé považují „Farní charitu“ od dávných dob za službu, která se stará o nemohoucí občany. Pečovatelská služba se do povědomí občanů dostala spíše jako „potupa pro rodinu“, která ji využívá. Staří lidé na vesnici si myslí, že oni se postarali o své rodiče a nyní děti jsou povinny postarat se o ně. Málokdo ze starých lidí si uvědomuje, že to není v mnoha případech pohodlnost jejich dětí, když jim chtějí zařídit „Domov s pečovatelskou službou“, ale snaha se o rodiče důstojně postarat a přitom mít možnost pracovat. V dnešní době si málokdo může dovolit vzít volno a pečovat o rodiče. Většina dětí, která má staré rodiče potřebující pomoc, je ve středním věku, kdy při ztrátě zaměstnání nemusí znovu práci nalézt. Je pravděpodobné, že kdyby občané věděli, co vše pečovatelská služba nabízí, určitě by jejich služeb víc využívali.

4.5 SWOT analýza procesu komunitního plánování na Vltavotýnsku

Cílem této práce je analyzovat proces komunitního plánování na Vltavotýnsku a identifikovat silné a slabé stránky tohoto procesu. Při identifikaci silných a slabých stránek procesu komunitního plánování v mikroregionu Vltavotýnsko jsem čerpala

⁴⁴ Nožinová, M. Průzkum potřeb mezi seniory- uživateli služeb Vltavotýnska

z vlastních zkušeností, ze zkušeností účastníků komunitního plánování v Týně nad Vltavou a z dosavadních výsledků v komunitním plánování na Vltavotýnsku.

4.5.1 Silné stránky KPSS na Vltavotýnsku

- A. Jednou ze silných stránek KPSS v Týně nad Vltavou je dosavadní přehled o sociální situaci ve městě.
- B. Účastníci a realizátoři v Týně nad Vltavou mají dostatek motivace k vytvoření co nejpodrobnější analýzy a plánu sociálních aktivit ve svém městě, chtějí ho předložit krajům a městu jako podklad pro realizaci nových aktivit v oblasti sociálních služeb na Vltavotýnsku.
- C. Vypracování sociodemografické analýzy, která pomůže nalézt všechny faktory, jež do budoucna mohou ovlivnit sociální služby v mikroregionu. Např. Město Týn nad Vltavou má oproti ČR a Jihočeskému kraji nízký průměrný věk, ale sociodemografická analýza ukazuje, že se snižuje počet narozených dětí a postupně bude i s narůstajícím věkem obyvatelstva více starších občanů, než je nyní. Výsledky anket již teď poukazují na chybějící domov pro seniory.
- D. Jednou z dalších silných stránek KPSS je finanční podpora. Momentálně má město finance na proces komunitního plánování ze SROP a od Jihočeského kraje.
- E. Silnou stránkou je pro komunitní plánování na Vltavotýnsku zájem zastupitelů o tento projekt. Bez podpory města nejde komunitní plánování uskutečňovat.
- F. Realizátoři komunitního plánování mají metodické příručky, které napomáhají ke správným krokům při tvorbě střednědobého plánu.
- G. Realizační tým dostal zázemí pro tvorbu projektu v Informačním centru města Týna nad Vltavou, které je otevřené i pro veřejnost.
- H. Velmi pozitivní pro tvorbu projektu a jeho realizaci je spolupráce zadavatelů s poskytovateli.
- I. Silnou stránkou je kvalitní tým, kvalifikovaní pracovníci.
- J. Komunitní plánování má základ ve strategickém plánování, které umožňuje priority a vize regionu, v kterém komunitní plánování probíhá.

- K. Komunitní plánování má podporu občanů, kteří žijí v mikroregionu Vltavotýnsko, tudíž posiluje soudružnost mikroregionu v sociálních službách.
- L. Vzhledem k podrobné analýze regionu je možné najít trhliny v systému nabídky poskytovaných sociálních služeb v regionu, a tedy je začít řešit.
- M. Komunitní plánování dává možnost objevení nových zdrojů, které je možné použít v oblasti sociálních služeb, ať je to lidský potenciál nebo finanční zdroje, které je možné čerpat i jinde. V Týně nad Vltavou právě při realizaci projektu „Odstraňování bariér“ upozornili účastníci projektu na možnost financování opravy komunikací ze Státního fondu dopravní infrastruktury.
- N. Plánováním sociálních služeb a jejich analýzou se řeší v mikroregionu prevence sociálně patologických jevů. V Týně vzniklo na základě ankety nízkoprahové zařízení pro mládež „Bongo“.
- O. Řeší příležitost prosazovat zájmy uživatelů.

4.5.2 Slabé stránky KPSS na Vltavotýnsku

1. Nepříznivým faktorem pro komunitní plánování v Týně nad Vltavou je ještě malá zkušenost s tímto projektem.
2. Nedostatek důvěry všech zainteresovaných lidí do projektu.
3. Účastníci projektu a garanti pracovních skupin jsou sice kvalifikovaní pracovníci v oboru, ale jejich pracovní vytíženost nedává možnost pružně reagovat, odkládají povinnosti spojené s komunitním plánováním na poslední místo v pracovní důležitosti.
4. Právě vzhledem k vytíženosti účastníků a propracované strategii je tento proces náročné organizovat.
5. V mikroregionu Vltavotýnsko je malá informovanost obcí o projektu, z toho vyplývá i malá účast na komunitním procesu ze strany obcí.
6. Chybí koordinátor mezi obcemi a Týněm, který by zprostředkoval sociální služby a dával občanům možnost angažovat se v oblasti sociálních služeb.
7. Po čtyřiceti letech organizování a plánování mají občané nedůvěru ke komunitní spolupráci jako takové.
8. Je obtížné donutit občany, aby se vyjádřili a ukázat jim, že komunitní plánování má být výsledkem všech lidí žijících v regionu.

9. Jelikož že v Týně a okolí nemají občané dostatek informací o možnostech poskytovaných služeb, zhoršuje se možnost získat od občanů informace, které jsou podněty pro zlepšování těchto služeb.
10. Slabou stránkou jsou na úřadech, které mají stále tendenci občany řídit a ne s nimi participovat.
11. Chybou je upřednostňování známých a viditelných osob ve městě.
12. Ne vždy je možné výsledkům procesu vyhovět, ne vždy je přání uživatele shodné s možnostmi regionu.

4.5.3 Příležitosti vnějšího prostředí

- A Velkou podporou a příležitostí je sociální politika EU, jejíž strategie podporuje komunitní plánování sociálních služeb.
- B Zákon o sociálních službách přímo nařizuje zpracovávání střednědobých plánů, čímž podporuje i sociální politiku našeho státu v komunitním plánování na regionálních úrovních.
- C V Týně nad Vltavou se do komunitního plánování zapojili nestátní neziskové organizace, spolupracuje zde např. Domov sv. Anežky, Farní charita.
- D Velkou možností je využití finančních zdrojů právě z podpory ESF a MPSV.
- E Vytvořením komunitního plánu sociálních služeb dostává město možnost, aby kraje při plánování svých sociálních služeb vzaly na vědomí požadavky města a ve svém plánu s nimi počítaly.
- F Spolupráce s jinými městy nebo regiony naskýtá možnost, jak získat prostředky na sociální službu, kterou by si města sama nemohla dovolit nebo by se jim tato služba nevyplatila, avšak při spolupráci a partnerství se jim některé požadavky budou lépe prosazovat.
- G Je třeba využít státu na zaškolení metodiků, kteří vytvářejí projekt komunitního plánování sociálních služeb.
- H Stejně výhodné jsou i možnosti rozšířené nabídky školení účastníků projektu.
- I Nesmí se zapomínat na medializace města a tím lepšího zviditelnění. Týn nad Vltavou na sebe upozornil již tím, že se zapojil jako pilotní město do začátků komunitního plánování.

4.5.4 Hrozby vnějšího prostředí

1. Proces komunitního plánování může ohrozit změna sociální politiky.
2. Změnou sociální politiky EU byl ohrožen finanční zdroj.
3. Na proces komunitního plánování nepříznivě působí doba zpracování a jeho realizace. Je nebezpečné, že se bude proces prodlužovat, nepostačí finanční prostředky, dojde k rozladění a ztrátě motivace.
4. Nejistota a neznalost nového zákona o sociálních službách může prodloužit plánování sociálních služeb v regionu.
5. Výsledkem projektu mohou být přání a požadavky uživatelů, které nejsou reálné a neztotožňují se s politikou města.
6. Změna zastupitelstva, které nemusí být nakloněno projektu komunitního plánování, se může zapojit velmi negativně.

4.5.5 Doporučení ze SWOT analýzy

Jak využít příležitostí s pomocí silných stránek.

Jednou ze silných stránek města je dosavadní přehled o sociální situaci v regionu, tyto znalosti by měli účastníci KPSS na Vltavotýnsku využít při realizaci procesu a spolu s využitím podpory ze strany sociální politiky snížit časovou náročnost projektu.

Realizátoři KPSS mají dostatek motivace a snahu vytvořit co nejefektivnější projekt. Při využití zájmu a ochoty neziskových organizací v Týně nad Vltavou zapojit se do realizace KPSS, mohou snadněji přivést projekt do úspěšného konce.

Vypracovaná sociodemografická analýza ukazuje městu na chybějící dům pro seniory, který v regionu není. Město má možnost využít příležitosti podpory sociální politiky ČR a EU a snažit se získat finanční prostředky od státu a ESF. Nabízí se příležitost spolupráce s ostatními přiléhajícími regiony, které by mohly mít zájem o spolupráci. Mohou nabídnout umístění seniorů v jejich regionu nebo se spojit a dohromady žádat o finanční prostředky a postavit dům pro seniory společnými silami.

Metodické příručky a příležitost školení metodiků KPSS ukazuje vltavotýnským realizátorům velkou příležitost vyškolit, co nejvíce metodiků, kteří by pak měli mnohem více času na práci s veřejností, na propagaci projektu, na jeho organizovanost a na zpětnou kontrolu realizace projektu.

Realizátoři projektu jsou motivováni a odhodláni tento projekt uskutečnit co nejlépe, toho by mělo využít zastupitelstvo, Rada města a podpořit KPSS tím, že aktivně budou řešit problémy, na které realizátoři projektu při své práci narazí a propagovat KPSS při různých příležitostech veřejného setkání. Právě jednou ze slabých stránek KPSS je nedůvěra občanů. Jestliže starosta a členové zastupitelstva dají najevo svou aktivitou pozitivní přístup a odhodlání opravdu zjistit, co občané v jejich městě potřebují, budou postupně tuto bariéru nedůvěry odstraňovat.

Jak využít příležitosti, abychom minimalizovali slabé stránky.

Zaškolením nových účastníků by mikroregion mohl do budoucna využít při organizování pracovních schůzek. Nynější účastníci, kteří jsou vytíženi pracovními na jiných důležitých postech v regionu, by mohli být odbornými poradci. Tak by se v projektu udržela profesionalita, zlepšila by se organizovanost a snížila časová náročnost.

Město by mohlo, tím že má podporu od státu v KPSS, najít finanční prostředky na zaplacení koordinátora, který by komunikoval s okolními vesnicemi a přiblížil sociální služby obyvatelům obcí. Tak by se mohli do KPSS zapojit i občané, kteří dnes o tomto projektu nemají žádné informace.

Zajištěním koordinátora by měli občané mnohem více šancí využívat všech služeb, které jim jejich mikroregion nabízí a tyto služby by se tak staly pro občany mnohem dostupnější.

Nepříznivým faktorem pro KPSS je stále málo zkušeností a nedůvěra občanů se zapojovat do aktivit města. Tento faktor můžeme ovlivnit medializací a informovaností o záměrech svého regionu v oblasti sociálních služeb a vizí celé sociální politiky Českého státu. Lidé potřebují mít jistotu, že jejich práce má smysl. Tento fakt ovlivňuje mentalitu lidí, kteří byli nuceni čtyřicet let pracovat organizovaně pro blaho komunismu. Je nutné využít mediální prostředky k příkladům o komunitní spolupráci v zemích Západní Evropy a USA.

Možnost využití medializace dává již během tvorby procesu možnost občanům se vyjádřit k poskytovaným službám, tím se předejde k tomu, aby na konci procesu

vyšel projekt, který není možný splnit nebo naopak projekt, který splnit možné je, ale občané o tyto služby nestojí.

Týnští využili známých osobností (pana starosty), aby představili proces, která budou na Vltavotýnsku realizovat. Na medializaci je jistě takový krok to nejlepší, ale nemělo by se zapomínat, že cenné připomínky mohou mít občané, které nejsou tak známé a viditelné.

Jak využít silných stránek a minimalizovat hrozby.

Jednou z hrozeb vnějšího prostředí je možnost, že výsledkem projektu budou přání a požadavky občanů, které se nebudou ztotožňovat s politikou města. Tohoto by si měli být vědomi právě zastupitelé města, kteří by, při aktivním zapojování se do procesu KPSS, mohli ovlivnit nejen množství lidí, ale i diskuse, při kterých by dostali možnost zdůvodnit, proč jejich požadavky nemohou splnit a najít určité kompromisy řešení v době, kdy je možné ovlivnit výsledky procesu ke spokojenosti jak ze strany občanů, tak ze strany města. Tím, že město bude ovlivňovat a zapojovat se aktivně do procesu KPSS, budou výsledky šetření pro město reálné a tím se zvětší zájem občanů o KPSS v jejich městě.

Neznalost a nejistota nového sociálního zákona by mohla zpomalit KPSS. Pro tuto hrozbu je možné využít velmi kvalitní spolupráci se zadavateli a poskytovateli sociálních služeb. Poskytovatelé sociálních služeb mají největší znalost v oblasti sociálního zákona a jsou to právě oni, co se v novém zákoně co nejrychleji orientují.

Závěr

Komunitní plánování sociálních služeb (KPSS) je metoda, která je postavena na principu komunitní spolupráce. Základ této spolupráce je v účinném zapojování veřejnosti a organizací v regionech, kterých se zpracovávaná oblast týká, a na aktivní spolupráci a dosaženém výsledku. KPSS se snaží co nejefektivněji zpracovat požadavky občanů. Aktivní zapojení veřejnosti je proto nejdůležitějším článkem procesu KPSS. V tomto smyslu naráží v našem státě KPSS na problém, který spočívá v malé připravenosti lidí řešit společně problémy. Je to důsledkem čtyřicetileté manipulace a zneužívání lidské solidarity ve prospěch totalitního režimu, který je hluboce zakořeněn v podvědomí lidí. Naši občané mají stále pocit, že říci svůj názor na veřejnosti je špatné a bude to použito proti nim samotným.

Při zavádění KPSS v regionech narážejí zadavatelé na problém s úředníky v našem státě. I přes probíhající reformu veřejné správy a snahu o decentralizaci je stále na úřadech zakořeněna myšlenka, že pasivní občan je občan dobrý. Úředníci, místo snahy s občany participovat, chtějí občany řídit. Metoda KPSS je postavena právě na spolupráci nejen s veřejností, ale na spolupráci veřejnosti a úředníků.

Klíčovými body v oblasti sociálních služeb je kvalita, dostupnost a ochrana uživatele. KPSS dává možnost tyto klíčové body udržet, zdokonalovat a nacházet nové varianty řešení.

Velkou pomocí pro rozvíjení KPSS v České republice byl projekt Ministerstva práce a sociálních věcí, které vyhlásilo v roce 2005 veřejnou zakázku na dvouletý celorepublikový projekt pod názvem "Zajištění místní a typové dostupnosti sociálních služeb". Projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského sociálního fondu a vládou České republiky. Hlavním cílem této zakázky je zajistit jednotný přístup k plánování sociálních služeb po celé naší republice a nejen k plánování, ale i vzdělávání metodiků, kteří by měli napomoci v jednotlivých regionech projekt uskutečňovat.

Město Týn nad Vltavou se po iniciaci představitelů Domova sv. Anežky, o.p.s. zapojilo v roce 2002 do komunitního plánování. Bylo vybráno mezi šest měst, které se začlenily do pilotního programu MPSV. Byl uskutečněn výcvik, kterého se ze strany města se souhlasem Rady zúčastnila triáda – zástupce zadavatele, poskytovatele a uživatele města Týna nad Vltavou. Vytvořili projekt „Odstraňování bariér v Týně nad

Vltavou“, pomocí něhož odstartovali KPSS v Týně nad Vltavou. Při realizaci projektu získávali organizátoři informace, které použili jako podklady pro zpracování KPSS v Týně nad Vltavou. Projekt v roce 2004 navazoval na poznatky z předešlých let. Z výsledků anket bylo zjištěno, že největší část obyvatel měla potřebu řešit drogovou problematiku města. Realizátoři projektu si tedy jako hlavní cíl vybrali problematiku drog v Týně nad Vltavou. Vedle drog se věnovali sociálním službám pro seniory, otázce potřebnosti sociálního a krizového bydlení a realizaci vyjednaných opatření projektu „Odstraňování bariér v Týně nad Vltavou“. Proběhla konzultace s Jihočeským krajem o možnostech finančních zdrojů. Pomocí ankety se zjišťovala informovanost rodičů o protidrogové prevenci. Ve spolupráci s Policií ČR v Týně nad Vltavou se zaměřili i na prevenci trestných činů a přestupků mladistvých. Ke zmapování situace využili Týnští opět možnosti zapojit děti a realizovali literární a výtvarnou soutěž na téma „ Volný čas a zdravý život“. Neopomenuli zapojit do spolupráce místního koordinátora, lékaře, starostu, pracovníky sociálního odboru.

Přes těžké začátky se účastníci KPSS v Týně nad Vltavou nenechali odradit a za podpory města, ve spolupráci s Jihočeským krajem zahájili proces „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku“. Projekt zahájili v červnu 2006 a nyní se nacházejí přibližně v polovině projektu. Zapojila jsem se do tohoto projektu jako účastník, abych mohla lépe definovat silné a slabé stránky projektu a analyzovat jeho náročnost. V závěru práce jsem identifikovala silné a slabé stránky procesu KPSS v Týně nad Vltavou a na Vltavotýnsku. Došla jsem k těmto závěrům.

Realizátoři projektu jsou motivováni a odhodláni tento projekt uskutečnit co nejlépe. Toho by mělo využít zastupitelstvo a Rada města a podpořit KPSS tím, že budou aktivně řešit problémy, na které realizátoři projektu při své práci narazí a propagovat KPSS při různých příležitostech veřejného setkání. Právě jednou ze slabých stránek KPSS je nedůvěra občanů. Jestliže starosta a členové zastupitelstva dají najevo svou aktivitou pozitivní přístup a odhodlání opravdu zjistit, co občané v jejich městě potřebují, budou postupně tuto bariéru nedůvěry odstraňovat.

Podpora sociální politiky tohoto státu dává možnost získat peníze nejen na projekt KPSS, ale i na vzdělávání metodiků KPSS. Město Týn nad Vltavou by mělo možnosti využít a vyškolit si co nejvíce metodiků, kteří by pak měli mnohem více času na práci s veřejností, na propagaci projektu, na jeho organizovanost a na zpětnou kontrolu realizace projektu.

Město by mohlo, právě vzhledem k podpoře od státu, v KPSS najít finanční prostředky na zaplacení koordinátora, který by komunikoval s okolními vesnicemi a přiblížil sociální služby obyvatelům obcí. Je stále mnoho občanů, kteří o možnosti zapojit se do procesu plánování v sociálních službách ve svém regionu nemají dostatek informací.

Realizátoři a účastníci projektu, kteří vedou pracovní skupiny a úzce spolupracují na projektu, jsou sami mimo tuto oblast dosti pracovně vytíženi, proto u nich není takový důraz na přesnou organizaci projektu. To ovšem vzhledem k náročnosti projektu a jeho časovému omezení snižuje kvalitu výsledku. Je třeba se nad touto situací zamyslet a využít ochoty jiných oslovených obyvatel mikroregionu, kteří by na vedení těchto skupin měli čas a využívali tyto vytížené pracovníky jako odborné poradce a k medializaci projektu.

Jednou z hrozeb vnějšího prostředí je možnost, že výsledkem projektu budou přání a požadavky občanů, které se nebudou ztotožňovat s politikou města. Toho by si měli být vědomi právě zastupitelé města, kteří by při aktivním zapojení se do procesu KPSS mohli ovlivnit nejen množství lidí, ale i diskuse, při kterých by měli možnost občanům zdůvodnit, proč jejich požadavky nemohou splnit a najít určité kompromisy řešení dříve, než začne samotné šetření požadavků občanů. Tím, že město bude ovlivňovat a zapojovat se aktivně do procesu KPSS, budou výsledky šetření pro město reálné a zvětší se tím zájem občanů o KPSS v jejich městě.

Týn nad Vltavou za dobu působení KPSS založil Farní charitu, nízkoprahové zařízení Bongo, mateřské centrum Sluníčko a rozšířil další sociální služby na Vltavotýnsku. I když má KPSS na Vltavotýnsku jistě ještě mnoho slabých stránek, nejsou tyto problémy neřešitelné. To si uvědomují i organizátoři a realizátoři procesu, kteří se s novými projekty stále učí a překonávají problémy s procesem spojené. KPSS dává možnost obyvatelům poskytovat takové služby, o které Vltavotýnští stojí a které potřebují. Tím se zvýší finanční efektivnost projektu, protože město nebude vynakládat prostředky na služby, které město nebo region nebude potřebovat.

Použitá literatura

CLARK, S. et al., *Torba vize komunity*. 1.vyd. Brno: Pro Nadaci Partnerství vydala ZO ČSOP Veronica, 2004. 119s. ISBN 80-239-2067-7

CHALOUPKOVÁ, H., *Moje obec, moje město – věc veřejná*. 1.vyd. Praha: Nadace Via, 2000. 67s.

KAŽMIERSKI, T., PELC, P., *Projektové a strategické plánování pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Regionální environmentální centrum Česká republika a Centrum pro komunitní práci, 2003. 57s.

KREBS, V. a kol., *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. 504s. ISBN 80-7357-050-5.

MATOUŠEK, O. a kol., *Metody a řízení sociální práce*, 1.vyd. Praha: Portál, 2003. 384s. ISBN 80 – 7178-548-2

PRŮŠA, L., *Stanovení indikátorů sociální problémovosti jednotlivých regionů v České republice*. 1.vyd. Praha: ČVUT, 2006. 81s. ISBN 80-86729-28-1.

VASKOVÁ, V. et al., *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2004. 60s. ISBN 80-86878-03-1

ZICH, F. et al., *Sociální potenciál regionu*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2006. 110s. ISBN 80-86754-69-3.

Elektronické zdroje:

BOLDIŠ, P., *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2*. [online]. © 1999-2004. [cit.2007-04-10].
Dostupné z: <<http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>>

HAVLÍK, M. et al., *Návrhy kapitol pro komunitní plánování sociálních služeb v ČR*. Praha. [online]. © 2005. [cit.2006-10-15].
Dostupné z: <http://www.kpss.cz/index.php?art=publish&art_id=2&article=32>
IC TÝN NAD VLTAVOU, *Vltavotýnsko*. [online]. ©2005. Aktualizace 2007-02-26. [cit.2007-03-23]. Dostupné z: <<http://www.tnv.cz/mikroregion-vltavotynsko/2006-03-13-43.html>>.

KUČEROVÁ, J., *Komunitní plánování 2006*. [online]. ©2005. Aktualizace 2006-11-10. [cit.2007-03-10]. Dostupné z: <<http://www.tnv.cz/zdravotnictvi-a-socialni-sluzby/komunitni-planovani/kp-2006/2006-09-05.html>>

MPSV, *Rozvoj finanční podpory procesů komunitního plánování sociálních služeb*. Praha. [online]. Aktualizace 2005-04-28. [cit.2007-02-28].
Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/848>>.

MPSV, *Národní akční plán sociálního začleňování 2006-2008*. Praha: 2006. [online]. ©2000. [cit.2006-11-24]. Dostupné z: <<http://www.czp.az4u.info/redakce/index.php?clanek=12910&lanG=cs&xuser=&slozka=7718&xsekce=12908>>.

TEDDY, Vzdělávací středisko Charity brněnské diecéze, *Sociální práce*. Brno. 2006. [online]. © 2006. [cit.2006-12-28]. Dostupné z: <<http://dchbrno.caritas.cz/files/skripta/socialnimum.doc>>

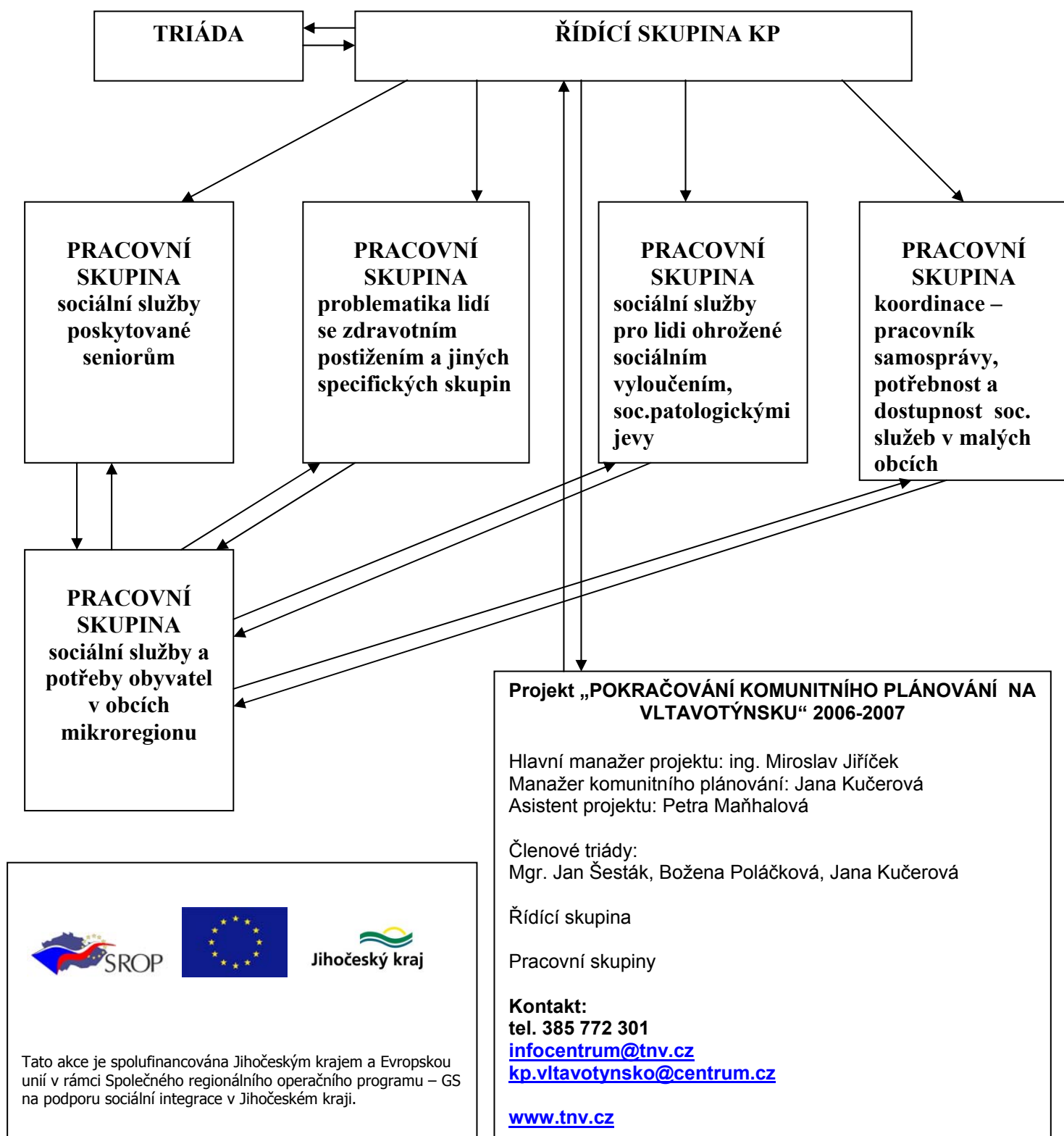
Vláda České republiky, *Lisabonská strategie*. Praha: 2006. [online]. © 2007. [cit.2006-11-24]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=118>>

VASKOVÁ, V., *Komunitní plánování- věc veřejná*. Praha: 2002. [online]. Aktualizace 2005-04-28. [cit.2006-12-05]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/847>>

Zákon o sociálních službách 108/2006 Sb., *Sbírka zákonů*. Praha: 2006. [online]. [cit.2007-01-15]. Dostupné z: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb06108&cd=76&typ=r>>

Přílohy

Struktura komunitního plánování sociálních služeb na Vltavotýnsku

ANKETA

Vážení přátelé,

máte v rukou anketu, která si klade za cíl zjistit Vaše názory a připomínky související s rozvojem sociálních služeb na Vltavotýnsku. Jde o jednu z aktivit v rámci projektu „Pokračování komunitního plánování na Vltavotýnsku“. Výsledky ankety budou využity pro zpracování plánu rozvoje sociálních služeb, který bude reagovat na potřeby občanů. Prosíme Vás tedy o pomoc a vyplnění ankety. Čím více hlasů uslyšíme, tím zajímavější a slyšitelnější bude výsledek. Jakékoliv bližší informace k vyplnění dotazníku Vám rádi poskytneme na telefonu 385772301, nebo e-mailu infocentrum@tnv.cz.

1. Kde žijete?

☐ Bečice	☐ Hartmanice	☐ Temelín
☐ Čenkov u Bechyně	☐ Horní Kněžeklady	☐ Všemyslice
☐ Dobšice	☐ Hosty	☐ Žimutice
☐ Dolní Bukovsko	☐ Chrást'any	☐ Týn nad Vltavou
☐ Dražič	☐ Modrá Hůrka	☐ mimo region

2. Kolik je Vám let?

- ☐ do 20
- ☐ 20-35
- ☐ 36-50
- ☐ 51-65
- ☐ nad 65

3. Pohlaví:

- ☐ Muž
- ☐ Žena

4. Jste uživatelem sociálních služeb?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ někdo z rodiny

5. O jakých zařízeních nebo centrech sociálních služeb na Vltavotýnsku víte, které znáte nebo jste o nich slyšeli nebo je využili? (vyberte i více možností)

- ☐ domy s pečovatelskou službou – jaké
- ☐ klub seniorů – jaké
- ☐ mateřské centrum – jaké
- ☐ centrum služeb lidem se zdravotním postižením – jaké
- ☐ chráněné dílny – jaké
- ☐ nízkoprahové zařízení pro mládež – jaké.....
- ☐ poradna – jaká
- ☐ jiné – jaké

6. Postrádáte Vy nebo někdo z Vašich blízkých některou z těchto sociálních služeb? (vyberte i více možností)

- ☐ Sociální poradenství (informace přispívající k řešení nepříznivé sociální situace)
- ☐ Osobní asistence (doprovod, celodenní péče v domácnosti a při úkonech všedního dne)
- ☐ Pečovatelská služba (donáška oběda, doprovod k lékaři a na úřad, úklid domácnosti, nákupy, pomoc při osobní hygieně – služba se poskytuje ve vymezeném čase)
- ☐ Domov důchodců (domov pro seniory)
- ☐ Odlehčovací služby (respitní péče – pro osoby se sníženou soběstačností, cílem je umožnit pečující osobě odpočinek)
- ☐ Chráněné bydlení (pro lidi s tělesným nebo mentálním postižením)
- ☐ Centra denních služeb pro seniory

- ☐ Centra denních služeb pro lidi s tělesným nebo mentálním postižením
- ☐ Chráněné dílny pro lidi s tělesným, mentálním nebo jiným postižením
- ☐ Raná péče (pro rodiče zdravotně postižených dětí – do 7 let věku dítěte)
- ☐ Dům na půl cesty (bydlení pro osoby do 26 let, které se vrátily z dětského domova atd.)
- ☐ Azylový dům (přechodné bydlení pro osoby bez přístřeší)
- ☐ Kontaktní centra (pro osoby ohrožené závislostí na návykových látkách)
- ☐ Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (při ohrožení společensky nežádoucími jevy)
- ☐ Terénní sociální práce s dětmi a mládeží
- ☐ Krizová pomoc (pro osoby, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, včetně situací domácího násilí apod.)
- ☐ Telefonická krizová pomoc (poskytuje se na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života)
- ☐ Tlumočnické služby (pro osoby s poruchami komunikace způsobenými smyslovým postižením)
- ☐ Průvodcovské a předčitatelské služby (pro osoby se sníženými schopnostmi orientace nebo komunikace)
- ☐ Terapeutická komunita pro odvykání závislostí na návykových látkách
- ☐ Jiné – které

7. Jaký sociální problém je podle Vašeho názoru potřeba přednostně řešit na území Vltavotýnska, ve Vašem městě (obci)?

.....

.....

8. Máte dostatek informací o sociálních službách poskytovaných na Vltavotýnsku ?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ ne, ale vím, kde je získat
- ☐ nepotřebuji je

9. Měli byste zájem o zapojení se do aktivit v sociální oblasti (např. jako dobrovolník)?

- ☐ ano
- ☐ ne

Děkujeme Vám za Vaše odpovědi

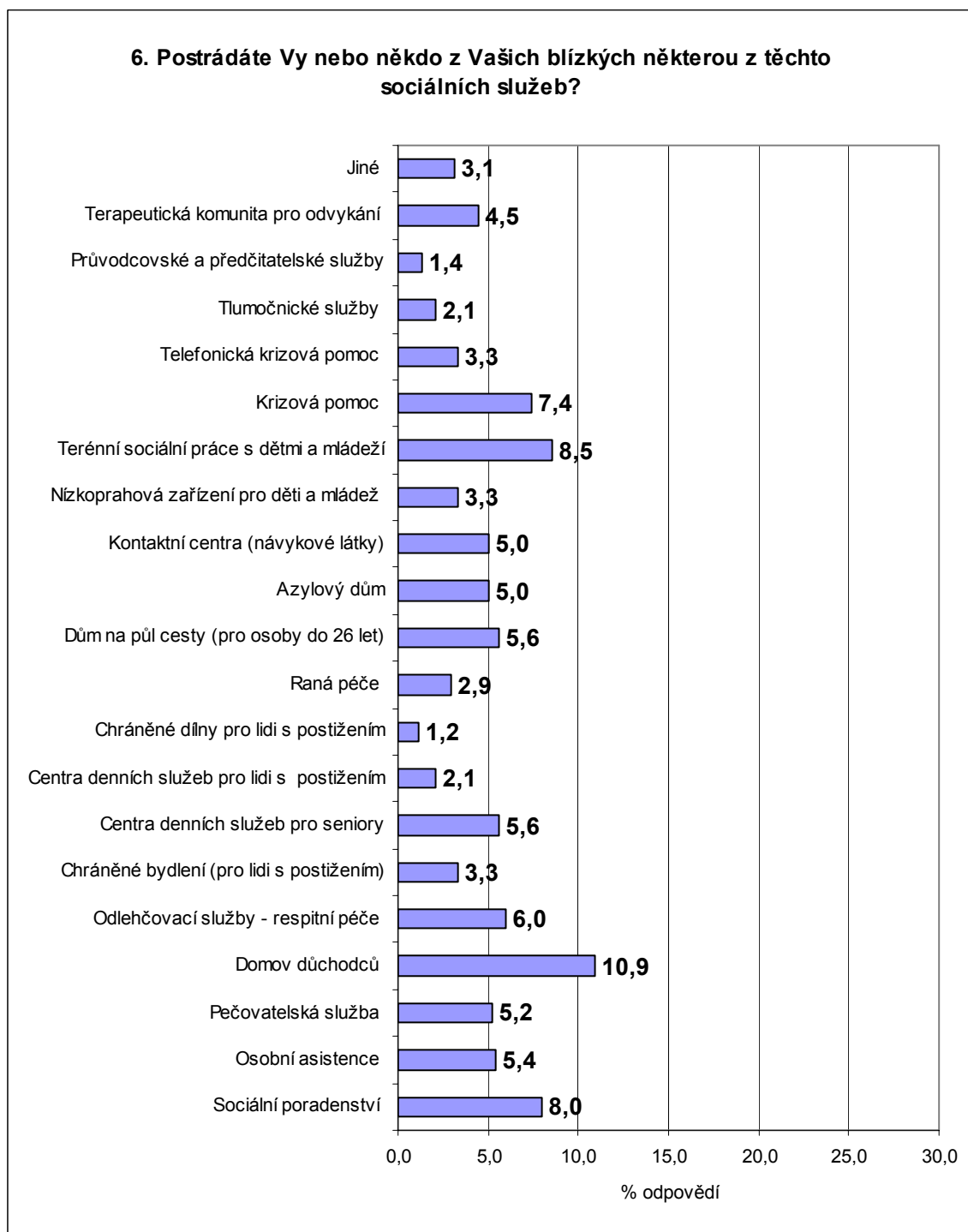
Vyplněné anketní listky vhod'te do sběrné schránky na Městském úřadě – Informačním centru mikroregionu, Náměstí Míru 37, Týn nad Vltavou 375 01.

Datum ukončení sběru je: 12. října 2006

Pokud máte zájem spolupracovat na vytváření sociální politiky ve Vašem regionu, zapojte se do činnosti některé ze těchto pracovních skupin komunitního plánování:

- **senioři**
- **lidé se zdravotním postižením**
- **lidé ohrožení sociálním vyloučením**

Do pracovní skupiny se můžete přihlásit do 12. října u Mgr. Jany Kučerové (tel. 385 772 301).

Zdroj: Kolářová, L.; IC Týn nad Vltavou, zpracované výsledky ankety

Průzkum potřeb mezi seniory– uživateli služeb Vltavotýnska**1. Uveďte Váš věk**

.....

2. Jste

žena / muž

3. Jste :

ženatý/vdaná

druh / družka

vdovec/vdova

rozvedený/ rozvedená

svobodný/ svobodná

4. Žijete :

sám/sama

s partnerem

s členem/členy vlastní rodiny

s cizí osobou

5. Kde žijete?

Týn nad Vltavou

Hartmanice

Připojené obce Týna n. Vlt.

Horní Kněžeklady

Bečice

Hosty

Čenkov u Bechyně

Chrášťany

Dobšice

Temelín

Dolní Bukovsko

Všemyslice

Dražič

Žimutice

Modrá Hůrka

jiné.....

6. Využíváte pečovatelskou službu ?

Ano (pokud ano, přejdi na přílohu a pak zpět k otázce č.7)

Ne

7. Kdo další vám pomáhá se zabezpečením chodu Vaší domácnosti a Vašich osobních potřeb ?

člen rodiny (druh, syn, dcera, atd.)

sousedé

přátelé

někdo jiný, kdo ?.....

nikdo

nikoho nepotřebuji

8. Navštěvujete polikliniku, lékaře ??

NE

ANO pokud ano

Kde ?

Jak často ??

Jak se tam dopravujete ?.....

Vnímáte nějaký problém s dopravou ?

.....

9. Máte možnost telefonického přivolání pomoci?

ANO

Pokud ano, jste schopni s telefonem dobře zacházet ? ANO NE

NE

Pokud ne, jaký způsob přivolání pomoci byste zvolil/a ?

10. V případě nemoci nebo omezené soběstačnosti byste využil/a pomoci:

člena rodiny (druh, syn, dcera, atd.)

souseda

přátel

pečovatelské služby

jiné

11. Využil/a byste v případě Vaší podstatně omezené soběstačnosti:

Služeb (umístění) v Domově důchodců (domu pro seniory)

ANO

NEpokud ne, proč ?

12. Měl by být v mikroregionu Vltavotýnsko Domov důchodců ?

ANO.....pokud ano, kde ?

NE

13. V současnosti domov důchodců na území Vltavotýnska není. V případě potřeby jeho využití, usilovali byste o umístění:

V Bechyni

ANO NE

V Českých Budějovicích

ANO NE

V Písku

ANO NE

V Táboře

ANO NE

Proč ?.....

14. Kdyby jste si mohl/a vybrat

žil/a bych dál doma a využíval pečovatelskou službu
přestěhoval bych se k dětem
šel/šla bych do domu s pečovatelskou službou
šel/šla bych do domova důchodců
nevím, je mi to jedno

15. Co v současné době vnímáte v oblasti péče o svou osobu v podpoře při soběstačnosti jako nejpotřebnější ?

.....

.....

.....

16. Potřebujete k tomu, abyste mohl/a setrvat doma (nebo v bytě s PS)

Více finančních prostředků na zaplacení toho, kdo pomáhá (služeb) ?

NE ANO

Odstranit doma nebo v okolí domu překážky, bariéry, které mi brání v pohybu ?

NE ANO (jaké ?).....

Pořídít kompenzační pomůcky ?

NE ANO (jaké ?).....

Něco jiného ?

17. Víte, že od ledna 2007 platí nový zákon o sociálních službách a co vám přináší ? ANO NE

18. Chcete získať viac informácií ?

ANO	prostřednictvím letáku
	prostřednictvím besedy
	prostřednictvím telefonu
	prostřednictvím pečovatelky
	jinak

NE

19. Jaký sociální problém je podle Vašeho názoru potřeba přednostně řešit na území Vltavotýnska, ve Vašem městě (obci)?

.....

.....

.....

20. Máte dostatek informací o sociálních službách poskytovaných na Vltavotýnsku ?

- ☐ ano
- ☐ ne
- ☐ ne, ale vím, kde je získat
- ☐ nepotřebuji je

Poznámky:

(např. co důležitého zaznělo a není kam zařadit, pokud byl přítomen někdo z rodiny a chce něco důležitého doplnit)

.....

.....

.....

.....

DOTAZNÍK (řízený rozhovor) – PŘÍLOHA

Průzkum potřeb mezi seniory– uživateli služeb Vltavotýnska

A)1 Jaké úkony pečovatelské služby využíváte nebo potřebujete?

Úkon	ANO	KDO POSKYTUJE	JAK ČASTO ?	NE	POTŘEBUJETE ?	JAK ASI ČASTO ?
dovoz nebo donáška teplého jídla						
pomoc při podávání jídla a pití						
pomoc při přípravě jídla a pití						
pomoc při oblékání a svlékání						
pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík						
pomoc při pohybu v bytě						
pomoc při běžných úkonech osobní hygieny (čištění zubů, mytí rukou apod.)						
holení, pedikúra, manikúra						
pomoc při celkové koupeli						
pomoc při péči o vlasy						
pomoc při použití WC						
běžný úklid a údržba domácnosti						
velký úklid domácnosti, mytí oken						
vytápění, příprava topiva						
drobná oprava a údržba spotřebič						
každodenní nákupy						
velké nákupy potravin						
nákup ošacení						
praní a žehlení						
doprovod k lékaři, na úřad apod.						
povídání si, komunikace						
společenské a kulturní akce						
koníčky, zájmy atd.						
setkávání s ostatními seniory						
vzdělávání, kurzy						
duchovní služba, účast na mši						

A) 2 Jste se službami, které využíváte, spokojení ?

ANO naprosto

ANO, ale něco by šlo zlepšit, změnit

NE úplně

NE

A) 3 Co by se mělo zlepšit, změnit ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A) 4 Je nějaká další služba (úkon), kterou byste potřebovali nebo ji chtěli ?

NE

ANO , jaká, jaké ?

Co vám brání ji využívat již nyní ?

A) 5 Je pro vás využívání služeb finančně dostupné ?

A 6) Cena za služby je

Nízká

Přiměřená

Vysoká Kdyby byla nižší, využívali byste jich více ? ANO NE

Nevím, nemohu posoudit

Vraťte se prosím k otázce č. 7